

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens

Handledning

Gemenskapsregler för statligt stöd

30 september 2008

Handledningen finns också tillgänglig på Europeiska kommissionens webbplats:

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/studies_reports.cfm

Anmärkning:

I dessa faktablad ges en kortfattad och ibland förenklad sammanfattning av lagstiftningen om statligt stöd. Naturligtvis ger sammanfattningarna och tabellerna i dessa faktablad inte upphov till några rättigheter. För en officiell version av de gällande reglerna på varje område hänvisas läsaren till de relevanta lagtexterna i fulltext. En exakt hänvisning till dessa finns i varje faktablad.

Denna version av handledningen har uppdaterats den 30 september 2008.

© Europeiska gemenskaperna 2008

Kopiering är tillåten under förutsättning att källan anges.

Innehållsförteckning

1.	Inledning	4
2.	Åtgärder som omfattas av reglerna för statligt stöd	5
3.	Förenligt statligt stöd	6
4.	Grundläggande metod vid bedömning av statligt stöd	10
5.	Förfaranden för anmälan och godkännande	12
6.	Statligt stöd i strukturfondsprogram	14
	Bilaga: Faktablad om statligt stöd	16
Faktablad 1	Allmän gruppundantagsförordning.....	18
Faktablad 2	Stöd för att bekämpa klimatförändring och för annat miljöskydd.....	23
Faktablad 3	Stöd till forskning, utveckling och innovation.....	30
Faktablad 4	Regionalstöd.....	34
Faktablad 5	Stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter	40
Faktablad 7	Sysselsättningsstöd	45
Faktablad 8	Stöd till utbildning.....	47
Faktablad 9	Risckapitalåtgärder	49
Faktablad 10	Inslag av stöd vid statliga myndigheters försäljning av mark och byggnader	52
Faktablad 11	Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.....	53
Faktablad 12	Tillkännagivandet om garantier.....	55
Faktablad 13	Regeln om stöd av mindre betydelse.....	57

1. Inledning

Europeiska kommissionen antog nyligen den allmänna gruppundantagsförordningen i vilken en rad statliga stödåtgärder undantas från den skyldighet att anmäla statligt stöd till kommissionen som annars gäller. Införandet av den allmänna gruppundantagsförordningen är ett av de viktigaste inslagen i den reform av statligt stöd som kommissionen genomfört under de senaste åren. Reformen är ett stort steg mot mindre administration och en modern metod för kontroll av statligt stöd. Den bidrar också till Lissabonstrategin för en hållbar utveckling, den europeiska industrins konkurrenskraft, fler arbetstillfällen samt social och regional sammanhållning.

Kontrollen av statligt stöd inom EU är en viktig del av konkurrenspolitiken och ett nödvändigt skydd för effektiv konkurrens och fri handel. Genom att skapa ett gemensamt regelverk, i första hand regler för statligt stöd, garanterar man lika konkurrensvillkor för företagen inom EU och hindrar att medlemsstaterna deltar i en kostsam bidragskapplöpning, som är ohållbar för enskilda medlemsstater och skadar EU som helhet. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna och regionerna att prioritera åtgärder för att stärka ekonomins konkurrenskraft och för att öka den sociala och regionala sammanhållningen. Reformen av statligt stöd syftar till att omdirigera stöd till mål som ingår i Lissabonstrategin, t.ex. forskning, utveckling och innovation, riskkapitalåtgärder, utbildning, förnybar energi och klimatförändring samt andra miljöskyddsåtgärder. Slutligen kräver EU att aktörerna ska kontrollera om statligt stöd är ett lämpligt politiskt instrument för att nå mål av gemensamt intresse. Kontroll av statligt stöd bidrar således till att hindra slöseri med offentliga medel, som skattebetalarna skulle få betala.

De olika bestämmelserna om kontroll av statligt stöd härrör från fördraget, sekundärrätt och domstolsavgöranden. Denna handledning avser att ge en kortfattad överblick över de gällande reglerna om statligt stöd. Den ger inte någon uttömmande beskrivning av reglerna i sig och inte heller av hur de tillämpas. Handledningen består av två delar: i) en allmän del där de grundläggande begreppen för statligt stöd förklaras och ii) enskilda faktablad som behandlar viktiga enskilda stödinstrument eller ämnen.

I enlighet med kommissionens handlingsplan för statligt stöd, vägledningen för reformen av det statliga stödet, har en rad texter med bestämmelser om statligt stöd ändrats och antagits under de senaste tre åren. Den allmänna gruppundantagsförordningen är en speciell åtgärd i detta sammanhang, och den förenar och förenklar de gällande bestämmelserna om gruppundantag genom att den skär tvärs över alla rättsakter och sektorer. Till följd av detta måste handledningen ändras så att den återspeglar ändringarna.

Den reform av det statliga stödet som kommissionen inledde 2005 närmar sig fullbordan. Med den allmänna gruppundantagsförordningen och förenklingspaketet för förfaranden i samband med kontroll av statligt stöd (som inbegriper förslag till ett förenklat förfarande för vissa anmälningar, en kodex för bästa praxis och ett tillkännagivande om att väcka talan vid nationella domstolar i samband med förfaranden om statligt stöd) som det sista steget i reformen fortsätter kommissionen att skydda konkurrensen, medan medlemsstaterna också i fortsättningen har rätt att välja de stödinstrument som bäst passar deras övergripande politik.

2. Åtgärder som omfattas av reglerna för statligt stöd

Utgångspunkten för EU:s politik om statligt stöd är artikel 87.1 i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (nedan kallat *fördraget*). I denna artikel föreskrivs att statligt stöd i princip är oförenligt med den gemensamma marknaden. Kommissionen har enligt artikel 88 fått i uppdrag att kontrollera statligt stöd. I den artikeln anges också att medlemsstaterna ska underrätta kommissionen på förhand om alla planer på att bevilja statligt stöd (*anmälningsskyldighet*).

Fördragets upphovsmän avsåg inte att kommissionen skulle försöka övervaka alla typer av åtgärder som kan påverka företag.

Reglerna om statligt stöd gäller endast åtgärder som uppfyller alla de kriterier som räknas upp i artikel 87.1 i fördraget, närmare bestämt följande:

a) Överföring av statliga medel

Reglerna om statligt stöd gäller endast åtgärder som innebär en överföring av statliga medel (nationella, regionala eller lokala myndigheter, offentliga banker och stiftelser m.m.).

Stödet behöver inte nödvändigtvis vara beviljat av staten, utan det kan också beviljas av ett privat eller offentligt organ som utsetts av staten för att fungera som mellanhand. Detta kan vara fallet när en privat bank får i uppdrag att förvalta en statligt finansierad stödordning för små och medelstora företag.

Finansiella överföringar som utgör stöd kan ha många olika former: inte bara bidrag eller räntesubventioner, utan även lånegarantier, överavskrivningar, kapitaltillskott, skattebefrielser m.m.

b) Ekonomisk fördel

Stödet bör utgöra en ekonomisk fördel som företaget inte skulle ha fått i sin normala verksamhet. Nedan ges några mindre självklara exempel på transaktioner som uppfyller dessa villkor.

- Ett företag köper/hyr offentligt ägd mark till lägre pris än marknadspriset.
- Ett företag säljer mark till staten till högre pris än marknadspriset.
- Ett företag får förmånligt tillträde till infrastruktur utan att betala avgift.
- Ett företag får riskkapital från staten till villkor som är mera förmånliga än vad en privat investerare skulle ge.

c) Selektivitet

Statligt stöd måste vara selektivt och alltså påverka balansen mellan vissa företag och deras konkurrenter. Selektivitet är vad som skiljer statligt stöd från så kallade allmänna åtgärder (åtgärder som tillämpas utan åtskillnad på alla företag inom alla ekonomiska sektorer i en medlemsstat, (t.ex. flertalet landsomfattande skatteåtgärder)).

En ordning anses vara selektiv om de myndigheter som administrerar den har en viss skönsmässig befogenhet. Selektivitetskriteriet är också uppfyllt om ordningen endast gäller en del av en medlemsstats territorium (detta gäller alla regionala och branschspecifika stödordningar).

d) Påverkan på konkurrensen och handeln

Stöd måste ha en potentiell påverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstater. Det är tillräckligt om det kan visas att stödmottagaren bedriver en ekonomisk verksamhet och är verksam på en marknad där det förekommer handel mellan medlemsstater. Stödmottagarens art saknar betydelse i detta sammanhang (även en ideell organisation kan bedriva ekonomisk verksamhet).

Kommissionen anser att små stödbelopp (stöd av mindre betydelse¹) inte har en potentiell påverkan på konkurrensen och handeln mellan medlemsstater. Den anser därför att sådant stöd faller utanför tillämpningsområdet för artikel 87.1 i fördraget.

Denna korta beskrivning av kriterierna för definitionen av statligt stöd visar att gemenskapsreglerna om statligt stöd har stor räckvidd (men de saknar inte gränser).

3. Förenligt statligt stöd

Enligt artikel 87.1 i fördraget är stödåtgärder som uppfyller alla de kriterier som beskrivs ovan i princip oförenliga med den gemensamma marknaden. Principen om oförenlighet utgör dock inte något fullständigt förbud. I artikel 87.2 och 87.3 i fördraget anges ett antal fall där statligt stöd kan anses som godtagbart (de så kallade undantagen). Förekomsten av dessa undantag motiverar också kommissionens granskning av föreslagna statliga stödåtgärder enligt artikel 88 i fördraget. I den artikeln föreskrivs att medlemsstaterna måste anmäla alla planer på att bevilja statligt stöd innan de får genomföra dem. Artikeln ger också kommissionen en befogenhet att besluta huruvida de föreslagna stödåtgärderna kan få undantag eller om ”staten i fråga ska upphäva eller ändra dessa stödåtgärder”.

I de flesta fall av statligt stöd är det undantagen i artikel 87.3 a och 87.3 c i fördraget som är mest relevanta.

- Artikel 87.3 a omfattar ”stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning”.
- Artikel 87.3 c avser ”stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset”.

Vid utövandet av sina befogenheter har kommissionen utvecklat specifika metoder beroende på företagets storlek, var det är beläget, vilken bransch som berörs, stödets syfte osv. För att säkerställa öppenhet, förutsebarhet och rättssäkerhet har kommissionen offentliggjort de kriterier den använder vid bedömningen av huruvida stödåtgärder som anmälts till den kan få undantag. Dessa offentliggöranden har formen av förordningar, meddelanden, tillkännagivanden, rambestämmelser, riktlinjer och skrivelser till medlemsstaterna².

Tre huvudsakliga stödkategorier enligt artikel 87.3 a och 87.3 c i fördraget kan urskiljas:

¹ Se bilaga: Faktablad 13 om regeln om stöd av mindre betydelse.

² Alla relevanta förordningar, meddelanden, tillkännagivanden, rambestämmelser och riktlinjer finns på GD Konkurrens webbplats: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/legislation.html

a) Regionalstöd

Både artikel 87.3 a och 87.3 c i fördraget ger en grund för att godta statliga stödåtgärder som syftar till att ta itu med regionala problem.

- Artikel 87.3 a i fördraget gäller statligt stöd för att främja den ekonomiska utvecklingen i ”regioner där levnadsstandarderna är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning”. Det är därför regioner ges ställning som stödberättigade regioner enligt artikel 87.3 a på grundval av ett EU-kriterium (NUTS II-regioner med mindre än 75 % av genomsnittlig BNP per capita inom EU-25, mätt i köpkraft)³. Under perioden 2007–2010 är även regioner med mindre än 75 % av genomsnittlig BNP per capita inom EU-15 (mätt i köpkraft)⁴ berättigade till undantag enligt artikel 87.3 a.
- Artikel 87.3 c i fördraget omfattar stöd till andra typer av (nationella) problemregioner, ”stöd för att underlätta utveckling av [...] vissa regioner”. Denna artikel ger medlemsstaterna möjlighet att bistå regioner som är mindre gynnade *i förhållande till det nationella genomsnittet*. Förteckningen över regioner som är berättigade till detta undantag beslutas också av kommissionen, men på förslag av medlemsstaterna. Medlemsstaterna kan använda *nationella* kriterier för att motivera sina förslag.

De kriterier som används för bedömningen av regionalstöd har samlats i ”Riktlinjer för statligt regionalstöd för 2007–2013”. Innehållet i riktlinjerna sammanfattas i det bifogade faktabladet om regionalstöd.

b) Andra branschövergripande regler

I branschövergripande eller ”horisontella” regler anges kommissionens inställning till vissa kategorier av stöd som syftar till att ta itu med problem som kan uppstå i alla branscher och regioner.

Kommissionen har hittills antagit rambestämmelser, riktlinjer eller gruppundantagsförordningar som anger vilka kriterier som tillämpas på följande kategorier av stöd:

- Stöd för att bekämpa klimatförändring och till annat miljöskydd.
- Stöd till forskning, utbildning och innovation.
- Stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter.
- Stöd till små och medelstora företag.
- Sysselsättningsstöd.
- Stöd till utbildning.
- Stöd till riskkapital.
- Stöd till tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

En sammanfattning av de förordningar, rambestämmelser och riktlinjer som gäller var och en av de nämnda stödkategorierna ges i de bifogade faktabladerna.

³ För konsekvensens skull används siffror för EU-25 för hela perioden 2007–2013.

⁴ Motsvarande 82,2 % av genomsnittlig BNP per capita inom EU-25.

c) Branschspecifika regler

Kommissionen har också antagit branschspecifika eller ”sektoriella” regler som definierar dess inställning till statligt stöd inom vissa branscher. De mest relevanta reglerna i detta sammanhang är följande:

- *Allmänna sektorer*

Under årens lopp har särskilda regler antagits för ett antal sektorer som kännetecknas av särskilda typer av problem eller förhållanden, som bör regleras av specifika regler. Det gäller för närvarande sektorerna för audiovisuell produktion, radio- och tv-sändningar, elektricitet (icke-återvinningsbara kostnader) och posttjänster samt kol- och varvsindustrin. Det finns också särskilda begränsningar för beviljande av stöd till stål- och syntetfiberindustrin.

- *Jordbruk, skogsbruk, fiske och vattenbruk*

De allmänna regler om statligt stöd som beskrivs i denna handledning gäller inte, eller gäller endast i begränsad utsträckning, de sektorer som avser produktion av och handel med jordbruks- och fiskeprodukter⁵. Reglerna för dessa sektorer finns främst i gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbruk och skogsbruk 2007–2013⁶ och i riktlinjerna för granskning av statligt stöd inom sektorn för fiske och vattenbruk⁷.

Ytterligare information om de gällande reglerna för dessa sektorer kan erhållas från enheterna för statligt stöd vid GD Jordbruk och landsbygdsutveckling samt GD Havsfördrag och fiske.

- *Transport*

Inom vägtransportsektorn gäller de flesta allmänna regler om statligt stöd, även förordningen om stöd av mindre betydelse, men det finns en rad undantag (t.ex. är transportutrustning i regel inte stödberättigande, stöd till inköp av vägtransportfordon omfattas inte av förordningen om stöd av mindre betydelse och taket för stöd av mindre betydelse har sänkts till 100 000 euro för vägtransportsektorn).

De övriga transportsektorerna (järnvägs-, luft- och sjötransport samt transport på inre vattenvägar) regleras av branschspecifika regler för statligt stöd. Information om reglerna för statligt stöd inom dessa sektorer kan erhållas från enheten för statligt stöd vid GD Energi och transport⁸.

GD Energi och transport har också behörighet att tillämpa reglerna för statligt stöd till kolindustrin⁹.

⁵Förteckningen över de berörda produkterna finns i bilaga I till EG-fördraget (Internetadress: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm>).

⁶EUT C 319, 27.12.2006, s. 1.

⁷EUT C 84, 3.4.2008, s. 10.

⁸Se http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/state_aid/transport_en.htm

⁹Närmare bestämt är GD Energi och transport ansvarigt för stenkolk som omfattas av definitionen i rådets förordning (EG) nr 1407/2002 av den 23 juli 2002 om statligt stöd till kolindustrin, dvs. högvärdigt, medelvärdigt och lågvärdigt kol av klass A och B enligt klassificering som Förenta nationernas ekonomiska kommission för Europa upprättat i det internationella systemet för kodifiering av kol.

d) Särskilda stödinstrument

Vägledning om användningen av särskilda stödinstrument, t.ex. garantier, skattestöd och kapitaltillskott, och om beräkningen av en åtgärds stödinnehåll har getts i ett stort antal tillkännagivanden som finns tillgängliga på Europeiska kommissionens webbplats för konkurrens.

Sammanfattning

GD Konkurrens har behörighet för statligt stöd inom alla sektorer som inte faller under behörigheten för GD Jordbruk, GD Fiske eller GD Energi och transport enligt ovan.

I tabell 1 ges en överblick över de huvudsakliga kategorier av stöd som omfattas av de riktlinjer, rambestämmelser eller gruppundantagsförordningar som kommissionen hittills har antagit. För varje kategori anges också huruvida undantag kan ges över hela EU:s territorium eller om det är begränsat till stödområden. I den sista kolumnen i tabellen anges titeln på det faktablad (se bilaga) som behandlar stödet.

Tabell 1. Huvudsakliga branschövergripande och regionala stödkategorier som tillåts enligt EU:s riktlinjer, rambestämmelser eller förordningar

Stöd till	Regionala stödområden		Andra områden	Relevant faktablad (se bilaga)
	Artikel 87.3 a-områden	Artikel 87.3 c-områden		
Nyinvesteringar (stora företag)	Ja	Ja	Nej	Regionalstöd + allmän gruppundantagsförordning
Nyinvesteringar (små och medelstora företag)	Ja	Ja	Ja	Regionalstöd + stöd till små och medelstora företag + allmän gruppundantagsförordning
Miljökostnader	Ja	Ja	Ja	Stöd till miljöskydd + allmän gruppundantagsförordning
FoUI-kostnader	Ja	Ja	Ja	Stöd till forskning, utveckling och innovation + allmän gruppundantagsförordning
Transportstöd(°)	Ja(*)	Ja(*)	Nej	Regionalstöd
Mjukt stöd (små och medelstora företag)	Ja	Ja	Ja	Stöd till små och medelstora företag + allmän gruppundantagsförordning
Stöd för finansiering av riskkapital	Ja	Ja	Ja	Stöd för finansiering av riskkapital + allmän gruppundantagsförordning
Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse	Ja	Ja	Ja	Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse
Stöd till utbildning	Ja	Ja	Ja	Stöd till utbildning + allmän gruppundantagsförordning
Stöd till undsättning och omstrukturering	Ja	Ja	Ja	Stöd till undsättning och omstrukturering

* Stöd för att kompensera för merkostnader för transporter i regioner i de yttersta områdena och i regioner med låg befolkningstäthet.

4. Grundläggande metod vid bedömning av statligt stöd

Med grundval i den erfarenhet och sakkunskap som förvärvats under åren infördes genom reformpaketet för statligt stöd en mer avancerad ekonomisk metod för bedömningen av ärenden om statligt stöd. Syftet med att fastställa mer exakta ekonomiska kriterier och en metod för att utvärdera positiva och negativa inslag i en statlig stödåtgärd var att uppnå målet ”mindre men bättre riktat statligt stöd”.

Ekonomi spelar en viktig roll vid analysen av statligt stöd, både när stödet klassificeras enligt artikel 87.1 i fördraget och vid bedömningen av stödets förenlighet. När det gäller klassificering av stöd enligt artikel 87.1 har kommissionen sett över tillkännagivandet om stöd av mindre betydelse (faktablad 13) och tillkännagivandet om garantier (faktablad 12). För närvarande pågår en översyn av meddelandet om den marknadsekonomiska investeringsprincipen.

Bedömningen av stödets förenlighet innebär främst en avvägning mellan stödets **positiva effekter** (genom att det bidrar till att väldefinierade mål av gemensamt intresse uppnås) och dess **negativa effekter** (genom att det leder till snedvridning av konkurrensen och handeln) (det s.k. **avvägningstestet**). För att ett stöd ska kunna förklaras förenligt måste det vara nödvändigt och proportionerligt för att uppnå ett visst mål av gemensamt intresse.

Den mer avancerade ekonomiska metoden innebär dock inte att varje stödärende granskas på djupet. När kommissionen fastställde de allmänna reglerna för statligt stöd tog den hänsyn till de ekonomiska kraven genom att använda en ekonomisk grund för avvägningstestet samtidigt som den gav utrymme för det mest lämpliga kontrollsystemet. Därför anses inte de minst snedvridande fallen vara statligt stöd (se faktablad 13 om stöd av mindre betydelse). Stödtyper för vilka det är lätt att i förväg fastställa en uppsättning förenlighetskriterier är undantagna från anmälningskravet (se faktablad 1 om den allmänna gruppundantagsförordningen). På nästa nivå, standardbedömningen, kan kommissionen bedöma de flesta fall genom i förväg fastställda villkor (bl.a. fasta stödnivåer), som syftar till att garantera att stödet är proportionerligt och nödvändigt och att det har begränsade snedvridande effekter, dvs. fall för vilka den avancerade ekonomiska bedömningen har gjorts i förväg och återspeglas i reglernas rättsliga antaganden. Den sista kontrollnivån, dvs. den detaljerade bedömningen, används för de potentiellt mest snedvridande fallen där kommissionen kontrollerar den ekonomiska grunden för stödet från fall till fall.

Tabell 2. De olika stegen i bedömningen:

1	Inte stöd – stöd av mindre betydelse
2	Allmän gruppundantagsförordning
3	Standardbedömning
4	Detaljerad bedömning

Själva grunden för den mer avancerade ekonomiska metoden är **avvägningstestet**. Detta är i allt väsentligt en nyttokostnadsanalys av den föreslagna åtgärden.

I avvägningstestet analyseras följande inslag:

1. Ett väldefinierat mål av gemensamt intresse

Stödet bör vara riktat till ett väldefinierat mål av gemensamt intresse (t.ex. tillväxt, sysselsättning, sammanhållning, miljöskydd). Målen kan avse både **effektivitet** och **likvärdighet**. Effektivitetsmålet syftar till att korrigera ett marknadsmisslyckande (t.ex. externa effekter, bristfällig information, samordningsproblem). Likvärdighetsmål kan vara t.ex. anställning av arbetstagare med funktionshinder, eller att uppmuntra företag att starta fabriker i mindre gynnade regioner. I vissa fall kan stöd också godkännas för att främja övergången till mer välfungerande marknader.

2. Välutformade instrument

I detta sammanhang är den grundläggande uppgiften att avgöra om stödet är utformat på ett sådant sätt att målet av gemensamt intresse kan uppnås. Svaret på följande tre frågor är avgörande:

- Är stödet ett **lämpligt politiskt instrument**? Avsikten är inte att blanda sig i medlemsstaternas val av politiska instrument, men statligt stöd bör användas i fall där fördelarna med att använda ett selektivt instrument (som statligt stöd) är erkända och dokumenterade.
- Finns det en **stimulanseffekt**? Ändras stödmottagarens beteende av stödet? Stödet bör leda till att stödmottagaren genomför verksamhet som denne i) inte alls skulle genomföra utan stödet, eller ii) skulle genomföra endast i en begränsad utsträckning eller på ett annat sätt. Syftet är att undvika att statligt stöd ges till verksamhet som företaget skulle genomföra i samma utsträckning även utan stödet (t.ex. utbildning som företaget skulle vara tvunget att ge sina anställda för att kunna bedriva sin verksamhet).
- Står stödet i **proportion** till det problem som ska lösas? Frågan om proportionerlighet gäller om samma förändring i beteendet skulle ha kunnat uppnås med mindre stöd. Stödbeloppet och stödnivån måste begränsas till minsta möjliga som krävs för att genomföra verksamheten i fråga. I regel anses ett stöd proportionerligt om den högsta tillåtna stödnivån som fastställs i lagstiftningen iakttas.

För att kunna genomföra analysen måste kommissionen fastställa det **kontrafaktiska scenariot**. Tanken är att det understödda projektet ska jämföras med en hypotetisk situation där inget stöd ges. Detta är enda sättet att analysera vissa av målen av gemensamt intresse (t.ex. ett marknadsmisslyckande) och stimulanseffekten (ändrades stödmottagarens beteende?).

3. Avvägning av positiva och negativa effekter/helhetseffekten positiv

Stödets eventuella negativa effekter och dessas omfattning vägs mot de positiva effekterna.

De negativa effekterna innebär främst att konkurrensen och handeln snedvrids. De kan hindra att företag läggs ner och hålla ineffektiva företag flytande, tränga undan privata investeringar, störa dynamisk stimulans, kostnader för statligt stöd kopplade till skatteutgifter osv.

Om stödet medför omfattande negativa effekter, måste dessa i tillräckligt stor utsträckning uppvägas av positiva effekter för att stödet ska anses vara förenligt. För att det ska vara möjligt att göra en sådan analys, bör båda typerna av effekter uttryckas både i kvalitativa och, i så stor utsträckning som möjligt, kvantitativa termer. Kommissionen kommer att göra en helhetsbedömning av effekterna för producenter och konsumenter på de marknader som berörs av stödåtgärden. Resultatet beror på en rad inslag i den föreslagna stödåtgärden och det kommer att bedömas från fall till fall för åtgärder som blir föremål för en detaljerad bedömning.

5. Förfaranden för anmälan och godkännande

Kommissionens övervakning av statligt stöd bygger på ett system med förhandsgodkännande. Enligt detta system måste medlemsstaterna (genom en förhandsanmälan) underrätta kommissionen om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder och de får inte genomföra åtgärderna innan de har godkänts av kommissionen (principen om genomförandeförbud). Kommissionen har enligt fördraget givits behörighet att fastställa huruvida en anmäld stödåtgärd utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget och, om så är fallet, huruvida den kan beviljas undantag enligt artikel 87.2 eller 87.3 i fördraget. Medlemsstater får inte bevilja något statligt stöd om det inte har anmälts till och godkänts av kommissionen. Allt stöd som beviljas utan kommissionens godkännande betraktas automatiskt som ”olagligt stöd”. Enligt de gällande förfarandereglerna är kommissionen skyldig att från stödmottagarna återkräva allt olagligt stöd som befunnits vara oförenligt med den gemensamma marknaden. Dessutom har gemenskapsdomstolarna bekräftat att nationella domstolar har behörighet att besluta om huruvida anmälningsförfarandena har iakttagits och, om de inte har det, besluta om återkrav av stödet inklusive ränta.

Under senare år har kommissionen inlett en process för att modernisera och förenkla förfarandena för statligt stöd. I detta syfte har rådet antagit förordning (EG) nr 994/98 av den 7 maj 1998, som ger kommissionen möjlighet att anta så kallade ”gruppundantagsförordningar” om statligt stöd. Med hjälp av sådana förordningar kan kommissionen förklara att vissa kategorier av statligt stöd är förenliga med fördraget, om de uppfyller vissa villkor, och därmed undanta dem från kravet på förhandsanmälan och godkännande. Kommissionen har tidigare antagit fem gruppundantagsförordningar. Under 2008 ersattes dock dessa förordningar av en ny allmän gruppundantagsförordning, i vilken de gällande rättsliga ramarna har sammanförts. I förordningen undantas också flera nya typer av åtgärder från anmälningskyldigheten. Medlemsstaterna kan därmed bevilja stöd som uppfyller villkoren i den allmänna gruppundantagsförordningen utan att behöva anmäla stöden på förhand och utan att behöva få kommissionens godkännande. Ytterligare information om den allmänna gruppundantagsförordningen finns i bilagan (faktablad 1). I en annan förordning kodifieras tillämpningen av regeln om stöd av mindre betydelse, som anger att stöd till ett företag som ligger under tröskelvärdet på 200 000 euro under en period om tre beskattningsår och som uppfyller vissa villkor inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget, eftersom det inte anses påverka handeln eller snedvrیدا konkurrensen (faktablad 13). Sådana stödåtgärder behöver därför inte anmälas.

Till följd av moderniseringsprocessen måste man skilja mellan följande två typer av stödåtgärder:

- **Stödåtgärder som är undantagna från anmälningsskyldigheten**

Individuella stödåtgärder och stödordningar som uppfyller alla villkoren i den allmänna gruppundantagsförordningen behöver inte anmälas till kommissionen. Medlemsstaten ska i stället skicka en sammanfattande beskrivning av stödåtgärden till kommissionen inom 20 arbetsdagar *efter* genomförandet av åtgärden. Om en stödåtgärd uppfyller samtliga villkor i förordningen om stöd av mindre betydelse (faktablad 13) finns det inte ens ett krav på att lämna sådan sammanfattande information (medlemsstaterna är dock enligt förordningen skyldiga att övervaka sådant stöd i enlighet med förordningen om stöd av mindre betydelse). När det gäller åtgärder som är undantagna från anmälningsskyldigheten enligt den allmänna gruppundantagsförordningen är medlemsstaterna skyldiga att på Internet offentliggöra den fullständiga texten till åtgärden och att behålla den där under åtgärdens giltighetstid.

- **Stödåtgärder som omfattas av anmälningsskyldigheten**

Den 22 mars 1999 antog rådet förordning (EG) nr 659/1999 (senare ändrad)¹⁰, som föreskriver vilka procedurregler som gäller på området för statligt stöd. Därefter antogs kommissionens förordning (EG) nr 794/2004¹¹ om genomförande av den ovannämnda rådsförordningen. Nedan ges en kort översikt över de regler som tillämpas på ett vanligt anmälningssärende.

- **Anmälan**

Det är den berörda medlemsstaten (centrala myndigheter) som ska anmäla föreslagna stödåtgärder, genom sin ständiga representation. För att påskynda handläggningen har kommissionen utarbetat standardformulär för anmälan av de flesta stödtyper. En särskild programvara ("SANI") har gjorts tillgänglig för medlemsstaterna för att underlätta och påskynda anmälningsskyldigheten.

Vissa mindre ändringar av befintligt stöd omfattas av ett förenklat system för anmälan och ett snabbare beslutsfattande. Sådana förenklade förfaranden kan endast godtas om kommissionen regelbundet har underrättats om genomförandet av det befintliga stödet i fråga.

- **Begäran om ytterligare upplysningar**

Om anmälan är ofullständig begär kommissionen ytterligare upplysningar. Den berörda medlemsstaten får vanligtvis 20 dagar på sig att inkomma med dessa upplysningar.

- **Granskning och beslut**

¹⁰ EGT L 83, 27.3.1999, s. 1.

¹¹ Kommissionens förordning (EG) nr 794/2004 av den 21 april 2004 om genomförande av rådets förordning (EG) nr 659/1999 om tillämpningsföreskrifter för artikel 93 i EG-fördraget, EUT L 140, 30.4.2004, s. 1.

Kommissionen har två månader på sig att granska det föreslagna stödet. Tvåmånadersperioden löper från den dag då kommissionen mottog alla de upplysningar den behöver för att bedöma ärendet och då anmälan kan anses vara fullständig. Granskningen avslutas normalt antingen med ett ”beslut om att inte göra invändningar” eller med ett ”beslut om att inleda ett förfarande enligt artikel 88.2”.

Om kommissionen beslutar att inte göra invändningar får den berörda stödåtgärden genomföras.

Kommissionen inleder ett förfarande enligt artikel 88.2 om den hyser tvivel om huruvida den anmälda stödåtgärden är förenlig med den gemensamma marknaden. I ett sådant fall inleder kommissionen en ”formell granskning”. Den offentliggör en beskrivning av stödet i Europeiska unionens officiella tidning och på sin webbplats och uppmanar den berörda medlemsstaten och berörda parter att inkomma med synpunkter. Vid undersökningens slut fattar kommissionen ett slutligt beslut. Detta kan antingen vara positivt (stödet får genomföras), negativt (stödet får inte genomföras) eller positivt men förenat med villkor (stödet får genomföras om vissa villkor uppfylls). Den vägledande längsta tidsfristen för en sådan undersökning är 18 månader.

Alla beslut är föremål för *granskning av Europeiska gemenskapernas domstol* enligt artikel 230 i fördraget. Nationella domstolar har också en roll att spela när det gäller verkställighet av kommissionens beslut om återkrav.

6. Statligt stöd i strukturfondsprogram

De operativa programmen inom strukturfonderna för perioden 2007–2013 innehåller en standardklausul som anger att ”eventuellt offentligt stöd inom detta program ska vara förenligt med de processuella och materiella regler för statligt stöd som är gällande vid den tidpunkt då det offentliga stödet beviljas”. Det är förvaltningsmyndighetens ansvar att se till att detta villkor uppfylls.

Bilaga: Faktablad om statligt stöd

Det finns 13 faktablad som vart och ett behandlar ett visst ämne inom området statligt stöd. Faktabladen är ordnade efter stödkategori eller stödinstrument.

I varje faktablad ges en kort sammanfattning av de huvudsakliga reglerna för det berörda ämnet. De innehåller också en exakt hänvisning till kommissionens relevanta förordning, riktlinjer, rambestämmelser, meddelande eller tillkännagivande, beroende på vad som är tillämpligt i de olika fallen. De lagtexter som det hänvisas till i faktabladen finns även tillgängliga i fulltext på GD Konkurrens webbplats (http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/legislation.html).

- Faktablad 1 Allmän gruppundantagsförordning
- Faktablad 2 Stöd för att bekämpa klimatförändring och för annat miljöskydd
- Faktablad 3 Stöd till forskning, utbildning och innovation
- Faktablad 4 Regionalstöd
- Faktablad 5 Stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter
- Faktablad 6 Stöd till små och medelstora företag
- Faktablad 7 Sysselsättningsstöd
- Faktablad 8 Stöd till utbildning
- Faktablad 9 Riskkapitalåtgärder
- Faktablad 10 Inslag av stöd vid statliga myndigheters försäljning av mark och byggnader
- Faktablad 11 Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse
- Faktablad 12 Tillkännagivande om garantier
- Faktablad 13 Regeln om stöd av mindre betydelse

Anmärkning:

I dessa faktablad ges en kortfattad och ibland förenklad sammanfattning av lagstiftningen om statligt stöd. Naturligtvis ger sammanfattningarna och tabellerna i dessa faktablad inte upphov till några rättigheter. För en officiell version av de gällande reglerna på varje område hänvisas läsaren till de relevanta lagtexterna i fulltext. En exakt hänvisning till dessa finns i varje faktablad.

Denna version av handledningen har uppdaterats den 30 september 2008.

Faktablad 1 Allmän gruppundantagsförordning

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas kommissionens förordning (EG) nr 800/2008 av den 6 augusti 2008 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den gemensamma marknaden enligt artiklarna 87 och 88 i fördraget (allmän gruppundantagsförordning), (EUT L 214, 9.8.2008, s. 3) (nedan kallad *gruppundantagsförordningen*).

Ytterligare information om tillämpningen av gruppundantagsförordningen i enskilda fall finns i de olika ämnesfaktabladen i denna bilaga.

Tillämpningsområde

Gruppundantagsförordningen omfattar alla ekonomiska sektorer med undantag för fiskeri och vattenbruk, jordbruk och kol¹², och med undantag för *regionalstöd* inom stål-, varvs- och syntetfiberindustrin. Förordningen omfattar inte stöd till exportrelaterad verksamhet eller stöd som gynnar användning av inhemska produkter framför importerade. Den omfattar inte heller stöd för särskilda ändamål till stora företag, med undantag för regionalt investeringsstöd och sysselsättningsstöd.

I gruppundantagsförordningen fastställs individuella stödtak¹³ (för varje stödkategori). Stöd som inte överstiger stödtaket omfattas av förordningen.

Begrepp

Åtgärder som anges i gruppundantagsförordningen och som uppfyller dess villkor och kriterier är undantagna från anmälningsskyldigheten. Medlemsstaterna kan därför genomföra dem utan någon ytterligare bedömning från kommissionens sida.

Stöd som inte omfattas av gruppundantagsförordningen ska fortfarande anmälas och bedömas av kommissionen på sedvanligt sätt.

I gruppundantagsförordningen **sammanförs** och harmoniseras de regler som tidigare funnits i olika förordningar. Genom förordningen **utvidgas** också det område som omfattas av undantag från anmälningsskyldigheten med fem typer av stöd som tidigare inte varit undantagna (stöd till miljöskydd, innovationsstöd, stöd för forskning och utveckling vid stora företag, stöd i form av riskkapital och stöd till företag som nyligen bildats av kvinnliga företagare).

Gruppundantagsförordningen gäller endast **överblickbart** stöd, nämligen bidrag och räntesubventioner, lån där bruttobidragsekvivalenten är beroende av referensräntan, garantiordningar, skatteåtgärder (med ett tak) och lån med återbetalningsskyldighet på vissa villkor.

¹² Stöd till utbildning, riskkapital, forskning, utveckling och innovation, stöd för arbetstagare med sämre förutsättningar och arbetstagare med funktionshinder samt stöd till miljöskydd kan dock beviljas under vissa omständigheter, som anges i gruppundantagsförordningen.

¹³ T.ex. investeringsstöd till miljöskydd på högst 7,5 miljoner euro, stöd till konsulttjänster för små och medelstora företag 2 miljoner euro, grundläggande forskning 20 miljoner euro, industriell forskning 10 miljoner euro, arbetstagare med sämre förutsättningar 10 miljoner euro.

Stöd är tillåtet endast om det har en **stimulanseffekt**. I gruppundantagsförordningen fastställs olika kriterier för att kontrollera stimulanseffekten. Kriteriernas komplexitet ökar gradvis: i) Vissa typer av åtgärder förutsätts ha en stimulanseffekt. ii) För små och medelstora företag anses stödet ha en stimulanseffekt om stödansökan lämnades in innan projektet inleddes. iii) För stora företag måste medlemsstaten dessutom ha kontrollerat grundläggande villkor i den dokumentation som stödmottagaren har lämnat.

Stödkategorier och stödnivåer

Följande typer av stöd godkänns genom gruppundantagsförordningen:

- Stöd till små och medelstora företag.
- Stöd till forskning, utbildning och innovation.
- Stöd för regional utveckling.
- Stöd till utbildning.
- Sysselsättningsstöd.
- Stöd i form av riskkapital.
- Stöd till miljöskydd.
- Stöd som främjar företagande.

Tabell 3. Stödåtgärder, relevanta stödbelopp och tillämpliga stödnivåer enligt gruppundantagsförordningen.

Typ av stödåtgärd	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen
Regionalt investerings- och sysselsättningsstöd (endast i stödområden), (artikel 13) (stora, medelstora och små företag)	Stöd under 75 % av den högsta tillåtna stödnivån för investeringar med stödberättigande kostnader på 100 miljoner euro	<ul style="list-style-type: none"> • Regional stödnivå enligt respektive regionalstödscharta OCH • +20 procentenheter för små företag, • +10 procentenheter för medelstora företag (med undantag för stora investeringsprojekt och transporter)¹⁴ •
Stöd till nybildade små företag (artikel 14)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 miljoner euro per företag i regioner enligt artikel 87.3 a • 1 miljon euro per företag i regioner enligt artikel 87.3 c • <i>årligt</i> belopp per företag – högst 33 % av ovanstående stödbelopp 	<p><i>Regioner enligt artikel 87.3 a:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 35 % under de första tre åren efter bildandet av ett företag • 25 % under de följande två åren <p><i>Regioner enligt artikel 87.3 c:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • 25 % under de första tre åren efter bildandet av ett företag 15 % under de följande två åren¹⁵

¹⁴ För jordbrukssektorn gäller andra stödnivåer.

¹⁵ Ytterligare 5 % av de stödberättigande kostnaderna kan ges i vissa fall.

Typ av stödåtgärd	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen
<p>Investerings- och sysselsättningsstöd till små och medelstora företag (endast utanför stödområden) (artikel 15)</p> <p>För investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter</p>	<p>7,5 miljoner euro per företag per projekt</p> <p>7,5 miljoner euro per företag per projekt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 20 % för små företag • 10 % för medelstora företag • 75 % i de yttersta randområdena • 65 % på de mindre Egeiska öarna • 50 % i regioner enligt artikel 87.3 a • 40 % i alla andra regioner
Stöd till små företag som nyligen bildats av kvinnliga företagare	1 miljon euro per företag (högst 33 % av det beloppet per år)	15 % under de första fem åren
Stöd till konsulttjänster för små och medelstora företag	2 miljoner euro per företag per projekt	50 %
Stöd till små och medelstora företag för deltagande i mässor	2 miljoner euro per företag per projekt	50 %
Stöd för finansiering av riskkapital	1,5 miljoner euro per målföretag under 12 månader	Ej tillämpligt
Forsknings- och utvecklingsstöd	<ul style="list-style-type: none"> • Grundforskning: 20 miljoner euro • Industriell forskning: 10 miljoner euro • Övrigt: 7,5 miljoner euro per företag per projekt • 2x om Eureka¹⁶ • 	<p><i>Stora företag:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Grundforskning: 100 % • Industriell forskning: 50 % • Experimentell utveckling: 25 % <p><i>Stora företag:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Industriell forskning: 60 % • Experimentell utveckling: 35% <p><i>Små företag:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Industriell forskning: 70 % • Experimentell utveckling: 45 % +15 procentenheter (upp till totalt 80 %) om två eller flera samarbetar
Stöd för tekniska genomförbarhetsstudier	<ul style="list-style-type: none"> • Grundforskning: 20 miljoner euro • Industriell forskning: 10 miljoner euro • Övrigt: 7,5 miljoner euro per företag per projekt • 2x om Eureka 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Små och medelstora företag:</i> 75 % för studier av industriell forskning, 50 % för studier av experimentell utveckling • <i>Stora företag:</i> 65 % för studier av industriell forskning, 40 % för studier av experimentell utveckling
Stöd för små och medelstora företags kostnader för industriella rättigheter	5 miljoner euro per företag per projekt	<ul style="list-style-type: none"> • Grundforskning: 100 % • Industriell forskning: 50 % • Experimentell utveckling: 25 %
Stöd till nystartade innovativa företag	<ul style="list-style-type: none"> • 1 miljon euro • 1,5 miljoner euro i regioner enligt artikel 87.3 a • 1,5 miljoner euro i regioner enligt artikel 87.3 c 	Ej tillämpligt
Stöd för forskning och utveckling inom jordbruks- och fiskerisektorn	På vissa villkor	100 % på vissa villkor

¹⁶ Eureka är ett alleuropeiskt nätverk för marknadsorienterad industriell forskning och utveckling.

Typ av stödåtgärd	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen
Stöd för innovationsrådgivningstjänster och stöd för innovationsstödjande tjänster till små och medelstora företag	200 000 euro per företag inom tre år	75 % om det inte är fråga om nationell eller europeisk certifiering
Stöd för att hyra in högkvalificerad personal.	Ej tillämpligt	50 % per företag under tre år, per inhyrd person
Stöd till utbildning	2 miljoner euro per utbildningsprojekt	<ul style="list-style-type: none"> • 25 % särskild utbildning • 60 % allmän utbildning • +10 procentenheter för arbetstagare med funktionshinder/arbetstagare med sämre förutsättningar • +20 procentenheter för små företag • +10 procentenheter för medelstora företag 100 % för sjötransporter
Stöd i form av lönesubventioner för rekrytering av arbetstagare med sämre förutsättningar	5 miljoner euro per företag per projekt	50 %
Stöd i form av lönesubventioner för anställning av arbetstagare med funktionshinder	10 miljoner euro per företag per projekt	75 %
Stöd för att ersätta merkostnader för anställning av arbetstagare med funktionshinder	10 miljoner euro per företag per projekt	100 %
Stöd som gör det möjligt för företagen att gå längre än gemenskapsnormerna eller att öka nivån på miljöskyddet i avsaknad av gemenskapsnormer	7,5 miljoner euro per företag per projekt	Stora företag: 35 % Medelstora företag: 45 % Små företag: 55 %
Stöd till förvärv av transportfordon som går längre än gemenskapens miljönormer	7,5 miljoner euro per företag per projekt	Stora företag: 35 % Medelstora företag: 45 % Små företag: 55 %
Stöd till små och medelstora företag för tidig anpassning till kommande miljönormer	7,5 miljoner euro per företag per projekt	Om projektet genomförs mer än 3 år innan normen träder i kraft. <ul style="list-style-type: none"> • 15 % för små företag • 10 % för medelstora företag <p>Om projektet genomförs mellan 1 och 3 år innan normen träder i kraft: 10 % för små företag</p>
Stöd för investeringar i energisparande åtgärder	7,5 miljoner euro per företag per projekt	Beräknas på två sätt: 1. <i>Extra investeringskostnader (netto)</i> : <ul style="list-style-type: none"> • Stora företag: 60 % • Medelstora företag: 70 % • Små företag: 80 % <p>2. <i>Extra investeringskostnader (brutto)</i>: <ul style="list-style-type: none"> • Stora företag: 20 % • Medelstora företag: 30 % Små företag: 40 % </p>

Typ av stödåtgärd	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Högsta tillåtna stödnivå enligt gruppundantagsförordningen
Stöd för investeringar i högeffektiv kraftvärme	7,5 miljoner euro per företag per projekt	Stora företag: 45 % Medelstora företag: 55 % Små företag: 65 %
Stöd till investeringar för att främja energi från förnybara energikällor	7,5 miljoner euro per företag per projekt	Stora företag: 45 % Medelstora företag: 55 % Små företag: 65 %
Stöd för miljöstudier	Ej tillämpligt	Stora företag: 50 % Medelstora företag: 60 % Små företag: 70 %
Miljöstöd i form av skattenedsättningar	Ej tillämpligt	Ingen stödnivå (endast tillåtet om stödmottagarna betalar en skatt som minst motsvarar gemenskapens lägsta skattenivå, under en period om högst 10 år)

Kumulering

Enligt gruppundantagsförordningen är det möjligt att kumulera åtgärder som gäller *olika* identifierbara stödberättigande kostnader. Kumulering är inte tillåten för hela eller delar av samma stödberättigande kostnader, eftersom det skulle leda till att den högsta tillåtna stödnivån enligt gruppundantagsförordningen överskreds.

Faktablad 2 Stöd för att bekämpa klimatförändring och för annat miljöskydd

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd (EUT C 82, 1.4.2008, s. 1), i detta faktablad kallade *riktlinjerna*. Faktabladet innehåller också information om tillämpningen av gruppundantagsförordningen på stöd till miljöskydd.

Tillämpningsområde

Riktlinjerna omfattar stöd till åtgärder som syftar till att avhjälpa eller förebygga skador på den fysiska miljön eller naturresurserna eller till att främja en effektiv användning av dessa resurser. Kontrollen av statligt stöd på detta område leder till att åtgärderna ger ett bättre miljöskydd än utan stödet och att de positiva effekterna uppväger de negativa.

Generellt sett omfattar riktlinjerna alla sektorer som regleras i fördraget, även de sektorer som omfattas av särskilda gemenskapsregler för statligt stöd (om inte något annat fastställs i de reglerna). Riktlinjerna är dock inte tillämpliga på följande typer av stöd:

- Stöd för FoU, design och tillverkning av miljövänliga produkter. Däremot omfattas investeringsstöd för förvärv av en miljöinnovativ tillgång (projekt) för att minska de egna föroreningarna av dessa riktlinjer.
- Stöd till utbildning på miljöområdet.
- Primär produktion av jordbruksprodukter om åtgärderna omfattas av gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbruk och skogsbruk¹⁷.
- Inom fiskeri- och vattenbrukssektorn gäller de endast om det inte finns några särskilda bestämmelser.
- Icke återvinningsbara kostnader.
- Fjärrvärme, om det inte leder till energisparande.
- Infrastruktur för luft-, väg- och järnvägstransporter samt för sjötransporter och transporter på inre vattenvägar.
- Utveckling och tillverkning av miljövänliga produkter, maskiner eller transportmedel för att kunna driva dem med mindre förbrukning av naturresurser, och åtgärder för att förbättra säkerhet eller hygien.
- Avskiljning och lagring av koldioxid.

Bedömning

I dessa riktlinjer har man tagit hänsyn till den mer avancerade ekonomiska metod för att analysera statligt stöd som anges i handlingsplanen för statligt stöd och till det nya avvägningstestet. Enligt bestämmelserna i riktlinjerna kommer kommissionen därför att göra antingen en standardbedömning (statligt stöd kan anses vara förenligt om det uppfyller de enklare kriterier som anges i avsnitt 3 i riktlinjerna) eller en detaljerad bedömning (som anges i avsnitt 5 i riktlinjerna), som kräver en mer ingående analys av åtgärderna och resultatet av ett avvägningstest från fall till fall. Av principskäl anges i riktlinjerna att kommissionen i samband med stödåtgärder på miljöområdet ska granska stödets stimulans effekt, nödvändighet och proportionalitet.

¹⁷ Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbruk och skogsbruk 2007–2013, EUT C 319, 27.12.2006.

Tabell 4. Tröskelvärden som utlöser en detaljerad bedömning enligt riktlinjerna*

Typ av åtgärd	Standardbedömning	Detaljerad bedömning
För åtgärder som omfattas av gruppundantagsförordningen	Ja (om villkoren i gruppundantagsförordningen inte är uppfyllda)	Alla åtgärder som enligt gruppundantagsförordningen ska anmälas individuellt
För allt investeringsstöd (oavsett typ)	Ja	7,5 miljoner euro per företag
Driftstöd för energisparande	Ja	5 miljoner euro per företag för 5 år
Driftstöd för produktion av förnybar energi eller kraftvärmeproduktion	Ja	Den åtföljande kapaciteten att producera el från förnybara energikällor överstiger 125 MW
Driftstöd för produktion av biobränsle	Ja	Den åtföljande produktionskapaciteten överstiger 150 000 ton per år
Driftstöd för kraftvärme	Ja	Den åtföljande kapaciteten att producera el överstiger 200 MW
Stöd i form av nedsättning av eller befrielser från miljöskatter	Ja	Nej

*Alla andra miljöskyddsåtgärder som anges i riktlinjerna men som inte finns med i ovanstående tabell omfattas endast av standardbedömningen.

Stödåtgärder

Investeringsstöd som gör det möjligt för företagen att gå längre än gemenskapsnormerna eller att öka nivån på miljöskyddet i avsaknad av gemenskapsnormer

- Stödberättigande kostnader: Strikt begränsat till de extra investeringskostnader som är nödvändiga för att nå en högre miljöskyddsnivå. Driftsfördelar/driftskostnader beaktas för fem år. Stödberättigande investeringar kan göras i mark, byggnader, utrustning till anläggningar och tekniköverföring. Stöd kan inte ges för att uppfylla normer som har antagits men som ännu inte trätt i kraft.

Investeringsstöd till anskaffning av nya transportfordon som går längre än gemenskapsnormerna eller ökar nivån på miljöskyddet i avsaknad av gemenskapsnormer

- Stödberättigande kostnader: Strikt begränsat till de extra investeringskostnader som är nödvändiga för att nå en högre miljöskyddsnivå. Driftsfördelar/driftskostnader beaktas för fem år. Stöd till anskaffning av nya transportfordon för väg-, järnvägs- och sjötransporter samt transporter på inre vattenvägar som uppfyller antagna gemenskapsnormer som ännu inte trätt i kraft, om de nya normerna inte kommer att gälla retroaktivt. Stöd kan också ges till eftermontering av befintliga transportmedel.

Stöd för investeringar i tidig anpassning till framtida gemenskapsnormer

- Stödberättigande kostnader: Strikt begränsat till de extra kostnader som är nödvändiga för att nå en högre miljöskyddsnivå. Driftsfördelar/driftskostnader beaktas för fem år.

Stödberättigande investeringar kan göras i mark, byggnader, utrustning till anläggningar och tekniköverföring. Stöd är tillåtet om anpassningen sker minst ett år innan gemenskapsnormen träder i kraft.

Stöd till energisparande

Investeringsstöd

- Stödberättigande kostnader: Strikt begränsat till de extrakostnader som är direkt förknippade med energisparande och en högre energisparnivå än gemenskapsnormerna. Driftsfördelarna och driftskostnaderna under investeringens första tre år (för små och medelstora företag), första fyra år (för stora företag som inte deltar i gemenskapens system för utsläppshandel) eller första fem år (för stora företag som deltar i systemet för utsläppshandel) dras av respektive läggs till. Stödberättigande investeringar kan göras i mark, byggnader, utrustning till anläggningar och tekniköverföring.

Driftsstöd

- Stödet är begränsat till att kompensera för extra produktionskostnader (netto) med beaktande av de fördelar som energisparande ger upphov till. Investeringsstöd dras av från produktionskostnaderna. Det är begränsat till fem år.

Stöd till förnybara energikällor

Investeringsstöd

- Stödberättigande kostnader: Strikt begränsade till de extra investeringskostnader som ska betalas av stödmottagaren jämfört med ett konventionellt kraftverk eller ett konventionellt uppvärmningssystem med samma kapacitet. Stödberättigande kostnader ska beräknas med avdrag för eventuella driftsfördelar och driftskostnader som uppkommit under de fem första åren av investeringens varaktighet. Stödberättigande investeringar kan göras i mark, byggnader, utrustning till anläggningar och tekniköverföring.
- Stöd till biobränsle är tillåtet endast för hållbara biobränslen.

Driftsstöd

- För att täcka skillnaden mellan kostnaden för att producera energi från förnybara energikällor och marknadspriset för den berörda energiformen.

Stöd till kraftvärme

Investeringsstöd

- Stödberättigande kostnader: Begränsat till de extra investeringskostnaderna för att bygga ett högeffektivt kraftvärmeverk jämfört med referensinvesteringen. Ska beräknas med avdrag för eventuella driftsfördelar och driftskostnader som uppkommit under de fem första åren av investeringens varaktighet. Stödberättigande investeringar kan göras i mark, byggnader, utrustning till anläggningar och tekniköverföring.

Driftsstöd

- För driftsstöd till kraftvärme gäller samma regler som för förnybar energi. Stödberättigande anläggningar: Företag som säkerställer samhällsomfattande distribution av kraftvärme då produktionskostnaderna för värme och el ligger över marknadspriset. För industriell användning endast om det kan visas att kostnaden för att producera en

energienhet med denna teknik är högre än marknadspriset för en konventionell energienhet.

Stöd till investeringar i energieffektiv fjärrvärme

- Stödberättigande kostnader: Strikt begränsade till de extra investeringskostnader som ska betalas av stödmottagaren jämfört med ett konventionellt uppvärmningssystem med samma kapacitet. Stödberättigande kostnader ska beräknas med avdrag för eventuella driftsfördelar och driftskostnader som uppkommit under de fem första åren av investeringens varaktighet. Stödberättigande investeringar kan göras i mark, byggnader, utrustning till anläggningar och tekniköverföring.

Stöd till avfallshantering

- Stödberättigande kostnader: Begränsade till de extra investeringskostnader som är nödvändiga för att genomföra en investering som leder till avfallshantering och som betalas av stödmottagaren jämfört med referensinvesteringen. Ska beräknas med avdrag för eventuella driftsfördelar och driftskostnader som uppkommit under de fem första åren av investeringens varaktighet.
- Omfattar på vissa villkor återanvändning, återvinning och tillvaratagande av energi. Stöd till att minska föroreningar som produceras av andra företag. Omfattar inte föroreningar som produceras av stödmottagaren.

Stöd till sanering av förorenade områden

- Om det inte kan fastställas vem som är ansvarig för föroreningen eller om denne inte kan ställas till ansvar, kan den som är ansvarig för återställandet av marken få stöd. I detta sammanhang avses med *förorenaren* den person som är ansvarig enligt den tillämpliga lagstiftningen i de enskilda medlemsstaterna.
- De stödberättigande kostnaderna är lika med kostnaderna för saneringen efter det att värdestegringen för marken dragits av.

Stöd för omlokalisering av företag

- Stöd för omlokalisering av företag får endast beviljas om omlokaliseringen är motiverad av miljöskäl och är följden av ett administrativt eller rättsligt beslut eller ett avtal mellan den behöriga myndigheten och företaget. Det företag som omlokaliseras måste dessutom följa de strängaste miljönormerna på den nya lokaliseringsorten.
- De stödberättigande kostnaderna ska vara begränsade till nettokostnaderna för omlokaliseringen. Kommissionen kommer att beakta fördelarna (vinsten av försäljningen eller uthyrningen av den övergivna anläggningen eller marken, ersättning vid expropriation) och kostnader (köp av mark, uppförande eller köp av en ny anläggning, eventuell ersättning som företaget tvingas betala).

Stöd som ingår i system för handel med utsläppsrätter

- Stödet kan vara förenligt endast om syftet med stödordningarna är att uppnå miljömål som går längre än gemenskapsnormerna, om tilldelningen sker på ett öppet sätt och grundar sig på objektiva kriterier, om den totala mängden utsläppsrätter eller tillstånd som beviljas ett företag till ett pris under marknadsvärdet inte är större än företagets beräknade förväntade behov, om nya aktörer inte gynnas och om det inte finns några oskäligen hinder för inträde.
- Kommissionen kommer att bedöma om det statliga stödet är nödvändigt och

proportionerligt. Utan stödet (dvs. vid fullständig utaktionering) måste systemet leda till en väsentlig ökning av produktionskostnaderna som inte kan föras över på konsumenterna utan att det leder till en stor minskning av försäljningen och det ska inte vara möjligt att minska utsläppen på ett sådant sätt att priset på certifikaten är uthärdligt.

- Frågan om nödvändighet och proportionalitet beaktades inte vid tilldelningen av utsläppsrätter för den handelsperiod som upphör den 31 december 2012.

Stöd i form av nedsättning av eller befrielser från miljöskatter

- Tillåtet om det åtminstone indirekt bidrar till en höjning av nivån på miljöskyddet och att skattenedsättningarna och skattebefrielserna inte motverkar det övergripande mål som eftersträvas med skatten.
- *Harmoniserade skatter:* Stöd är förenligt under tio år under förutsättning att stödmottagarna betalar en skatt som minst motsvarar gemenskapens lägsta skattenivå och om nedsättningen eller befrielsen är förenlig med relevant gemenskapslagstiftning.
- *Icke harmoniserade skatter och harmoniserade skatter om stödmottagarna betalar mindre än gemenskapens lägsta skattenivå:* Varje skattebefrielse eller skattenedsättning måste vara nödvändig och proportionerlig:
 - *Stödets nödvändighet:* Valet av stödmottagare måste grunda sig på objektiva och öppna kriterier, miljöskatten måste utan nedsättning leda till en väsentlig ökning av produktionskostnaderna som inte kan föras över på kunderna utan att detta leder till en stor minskning av försäljningen.
 - *Stödets proportionerlighet:* Varje enskild stödmottagare betalar en andel av den nationella skatten som fastställs på grundval av dess miljöresultat jämfört med resultatet av den bästa tekniken inom EES eller 20 % av den nationella skatten (om inte en lägre skattegrad kan motiveras med att snedvridningen av konkurrensen är liten) eller också ingås miljöavtal mellan medlemsstaten och stödmottagaren.

Princip för beräkning av extra investeringskostnader

Extra investeringskostnader beräknas i följande två steg:

1. Investeringskostnaderna fastställs genom att de jämförs med den kontrafaktiska situationen utan stöd. Den kontrafaktiska situationen måste vara trovärdig och åtminstone uppfylla tillämpliga gemenskapsnormer.
2. Alla driftsfördelar som uppstår under en viss period (i regel fem år) av investeringens varaktighet dras av och motsvarande driftskostnader läggs till.

Stödtak

Tabell 5. Översikt över högsta tillåtna stödnivåer som en procentandel av de stödberättigande kostnaderna

Typ av stödåtgärd	Investeringsstöd	Driftsstöd
-------------------	------------------	------------

Typ av stödåtgärd	Investeringsstöd	Driftsstöd
<p>a) Investeringsstöd som gör det möjligt för företagen att gå längre än gemenskapsnormerna eller att öka nivån på miljöskyddet i avsaknad av gemenskapsnormer</p> <p>och</p> <p>b) anskaffning av nya transportfordon som går längre än gemenskapsnormerna eller som ökar nivån på miljöskyddet i avsaknad av gemenskapsnormer</p>	<p>Små företag: 70 % Medelstora företag: 60 % Stora företag: 50 %</p> <p>Anbud: 100 %</p> <p>Miljöinnovationsbonus: + 10 %</p>	
c) Stöd för investeringar i tidig anpassning till framtida gemenskapsnormer	<p>Mer än tre år i förväg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Små företag: 25 % • Medelstora företag: 20 % • Stora företag: 15 % <p>Mellan ett och tre år i förväg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Små företag: 20 % • Medelstora företag: 15 % • Stora företag: 10 % 	
d) Stöd för miljöstudier	<p>Små företag: 70 % Medelstora företag: 60 % Stora företag: 50 %</p>	
e) Stöd till energisparande	<p>Små företag: 80 % Medelstora företag: 70 % Stora företag: 60 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 100 % av extrakostnaderna med en linjär minskning till noll under fem år ELLER • 50 % av extrakostnaderna under fem år
f) Stöd till förnybara energikällor	<p>Små företag: 80 % Medelstora företag: 70 % Stora företag: 60 %</p> <p>Anbud: 100 %</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ersättning för skillnaden mellan produktionskostnaden och marknadspriset ELLER • 100 % av extrakostnaderna med en linjär minskning till noll under fem år ELLER • 50 % av extrakostnaderna under fem år
g) Stöd till kraftvärme	<p>Små företag: 80 % Medelstora företag: 70 % Stora företag: 60 %</p> <p>Anbud: 100 %</p>	Reglerna för förnybara energikällor gäller
h) Stöd till energieffektiv fjärrvärme	<p>Små företag: 70 % Medelstora företag: 60 % Stora företag: 50 %</p> <p>Anbud: 100 %</p>	
i) Stöd till avfallshantering	<p>Små företag: 70 % Medelstora företag: 60 % Stora företag: 50 %</p>	

Typ av stödåtgärd	Investeringsstöd	Driftsstöd
j) Stöd till sanering av förorenade områden	100 % av de stödberättigande kostnaderna	
k) Stöd till omlokalisering av företag	Små företag: 70 % Medelstora företag: 60 % Stora företag: 50 %	

Anmälan

Genom gruppundantagsförordningen undantogs nya kategorier av stöd till miljöskydd från anmälningsskyldigheten. Under förutsättning att villkoren i gruppundantagsförordningen är uppfyllda (bl.a. särskilda stödnivåer) gäller detta i vissa fall investeringsstöd som gör det möjligt för företagen att gå längre än gemenskapsnormerna eller att öka nivån på miljöskyddet i avsaknad av gemenskapsnormer, stöd för anskaffning av nya transportfordon som går längre än gemenskapsnormerna eller ökar nivån på miljöskyddet i avsaknad av gemenskapsnormer, stöd till små och medelstora företag för tidig anpassning till framtida gemenskapsnormer, investeringsstöd till energisparåtgärder, investeringsstöd till högeffektiv kraftvärme, stöd till investeringar för att främja energi från förnybara energikällor, stöd till miljöstudier och stöd i form av nedsättningar av miljöskatter behöver inte anmälas.

Varje sådant stöd måste dock anmälas om det överskrider det individuella tröskelvärdet för anmälan på 7,5 miljoner euro per företag och investeringsprojekt. Stöd ska också anmälas om villkoren i gruppundantagsförordningen inte är uppfyllda och kommer då att bedömas på grundval av riktlinjerna.

Faktablad 3 Stöd till forskning, utveckling och innovation

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd till forskning, utveckling och innovation (EUT C 323, 30.12.2006, s. 1), i detta faktablad kallade *rambestämmelserna*. Faktabladet innehåller också information om tillämpningen av gruppundantagsförordningen på stöd till forskning, utveckling och innovation.

Tillämpningsområde

Rambestämmelserna omfattar alla åtgärder genom vilka statligt stöd ges till företag för forskning, utveckling och innovation.

FoUI-stöd som inte anses utgöra statligt stöd:

- Offentlig finansiering av icke-ekonomisk FoUI-verksamhet som bedrivs av forskningsorgan.
- FoU-verksamhet som offentliga myndigheter köper av företag på marknadsmässiga villkor (öppet anbudsförfarande).

Sektorer som omfattas av särskilda regler:

- Transporter på järnväg, väg och inre vattenvägar.
- Jordbruk och fiske: Högsta tillåten stödnivå på 100 % i alla fall (om vissa villkor är uppfyllda).

Begrepp

Grundforskning: Försöksverksamhet eller teoretiskt arbete som i första hand syftar till att förvärva ny kunskap om de grundläggande orsakerna till fenomen och iakttagbara fakta, och som inte syftar till någon direkt praktisk tillämpning.

Industriell forskning: Planerad forskning eller kritisk analys, som syftar till att förvärva ny kunskap och nya färdigheter för att utveckla nya produkter, processer eller tjänster, eller för att markant förbättra befintliga produkter, processer eller tjänster.

Experimentell utveckling: Att förvärva, kombinera, forma och använda befintlig vetenskaplig, teknisk, näringslivsmässig eller annan relevant kunskap och färdigheter, i syfte att utarbeta planer, arrangemang eller design för nya, ändrade eller förbättrade produkter, processer eller tjänster (inbegripet utveckling av kommersiellt användbara prototyper och pilotprojekt på vissa villkor).

Stödåtgärder

Följande åtgärder kan enligt rambestämmelserna anses förenliga med den gemensamma marknaden enligt artikel 87.3 c i EG-fördraget:

- Stöd för FoU-projekt.
- Stöd för tekniska genomförbarhetsstudier.
- Stöd för små och medelstora företags kostnader för industriell äganderätt.
- Stöd till nystartade innovativa företag.
- Stöd till process- och organisationsinnovation inom tjänstesektorn.

- Stöd för innovationsrådgivningstjänster och stöd för innovationsstödjande tjänster.
- Stöd för att hyra in högkvalificerad personal. Stöd till innovationskluster.

Stödberättigande kostnader

Vilka kostnader som är stödberättigande beror på vilken typ av åtgärd det är fråga om. De stödberättigande kostnaderna för varje åtgärdstyp beskrivs i det relevanta avsnittet i rambestämmelserna. Till exempel anses följande kostnader vara stödberättigande för stöd för FoU-projekt (dvs. den första kategori som nämns ovan):

- Kostnader för den personal som sysselsätts inom forskningsprojektet.
- Kostnader för instrument, utrustning, mark och byggnader, i den utsträckning och under den tid som de tas i anspråk av forskningsprojektet (i förekommande fall ska avskrivning göras).
- Kostnader för kontraktsforskning, tekniskt kunnande och patent, som har köpts eller hyrts in från utomstående källor till marknadspris.
- Kostnader för externa konsulttjänster och motsvarande tjänster som uteslutande används för projektet.
- Ytterligare omkostnader som uppkommit till omedelbar följd av forskningen.
- Andra driftskostnader som uppkommit till omedelbar följd av forskningsverksamheten.

Stödnivåer

Liksom för stödberättigande kostnader skiljer sig stödnivåerna åt beroende på vilken åtgärd det är fråga om. Som ett exempel anges i nedanstående tabell vilka stödnivåer som gäller för den första typen av stödåtgärd, stöd för FoU-projekt:

Tabell 6. Stödnivåer för FoU-projekt

Typ av FoU	Små företag	Medelstora företag	Stora företag
Grundforskning	100 %	100 %	100 %
Industriell forskning	70 %	60 %	50 %
Industriell forskning som innebär: • samarbete mellan företag; för stora företag: gränsöverskridande samarbete eller samarbete med minst ett litet eller medelstort företag • samarbete mellan ett företag och ett forskningsorgan • Resultatspridning	80 %	75 %	65 %
Experimentell utveckling	45%	35%	25%
Experimentell utveckling som innebär: • samarbete mellan företag; för stora företag: gränsöverskridande samarbete eller samarbete med minst ett litet eller medelstort företag • samarbete mellan ett företag och ett forskningsorgan	60 %	50 %	40 %

Särskilda villkor

Rambestämmelserna innehåller tre olika typer av bedömningar, som bygger på ett avvägningstest mellan stödets positiva och negativa effekter:

i) *Standardbedömning* – om projektet uppfyller villkoren i kapitel 5 i rambestämmelserna

antas det att avvägningstestet är positivt. Följande åtgärder ingår i denna kategori (under förutsättning att stöd endast beviljas efter ansökan till de nationella myndigheterna):

- Projektstöd och genomförbarhetsstudier där stödmottagarna är små och medelstora företag och stödbeloppet är mindre än 7,5 miljoner euro per företag för ett projekt.
- Stöd för små och medelstora företags kostnader för industriella rättigheter.
- Stöd till nystartade innovativa företag.
- Stöd för innovationsrådgivningstjänster.
- Stöd för innovationsstödjande tjänster.
- Stöd för att hyra in högkvalificerad personal.

ii) *Standardbedömning plus påvisande* av stimulans effekt och nödvändighet – i enlighet med kapitel 5 och 6 i rambestämmelserna: för allt anmält stöd som **understiger** tröskelvärdena för den detaljerade bedömningen (se nedan) **och** som inte faller under någon av de kategorier som omfattas av standardbedömningen på grundval av enbart kapitel 5 (som förutsätts ha en stimulans effekt).

iii) *Detaljerad bedömning* – med hänsyn till den större risken för snedvridningar av konkurrensen kommer kommissionen att göra en detaljerad bedömning av åtgärder där beloppet överstiger följande tröskelvärden.

- För projektstöd och genomförbarhetsstudier:
 - om projektet huvudsakligen består av grundforskning, 20 miljoner euro,
 - om projektet huvudsakligen består av industriell forskning, 10 miljoner euro,
 - för alla övriga projekt: 7,5 miljoner euro.
- För processinnovationer eller organisatoriska innovationer inom tjänstesektorn, 5 miljoner euro.
- För innovationskluster, 5 miljoner euro.

För varje stödordning krävs en årlig rapport om genomförandet.

Tabell 7. Stödkategorier, tillämpliga stödtag enligt gruppundantagsförordningen och tröskelvärden som utlöser en detaljerad bedömning enligt rambestämmelserna

Stödåtgärd	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Standardbedömning (Rambestämmelserna)	Detaljerad bedömning ¹⁸ (Rambestämmelserna)

¹⁸ Alla ärenden som anmäls till kommissionen på grund av att en skyldighet att göra en individuell anmälan föreskrivs i gruppundantagsförordningen blir föremål för en detaljerad bedömning.

Stödåtgärd	Högsta tillåtna stödbelopp enligt gruppundantagsförordningen	Standardbedömning (Rambestämmelserna)	Detaljerad bedömning ¹⁸ (Rambestämmelserna)
Projektstöd och genomförbarhetsstudier:	<ul style="list-style-type: none"> • Grundforskning: 20 miljoner euro • Industriell forskning: 10 miljoner euro • Övrigt: 7,5 miljoner euro per företag per projekt • 2x om Eureka¹⁹ • 	Ja (om villkoren i gruppundantagsförordningen inte är uppfyllda)	<ul style="list-style-type: none"> • Grundforskning: 20 miljoner euro • Industriell forskning: 10 miljoner euro • Övrigt: 7,5 miljoner euro per företag per projekt • 2x om Eureka
Små och medelstora företags kostnader för industriell äganderätt	5 miljoner euro per företag per projekt	Ja	Nej
Nystartade innovativa företag	1 miljon euro	Ja	Nej
Innovationsrådgivningstjänster och innovationsstödande tjänster	200 000 euro per företag under tre år	Ja	Nej
Inhyrning av högt kvalificerad personal	50 % av de stödberättigande kostnaderna under tre år per inhyrd person	Ja	Nej
Processinnovationer eller organisatoriska innovationer	Ingår inte i gruppundantagsförordningen	Ja	I tjänstesektorn: 5 miljoner euro per företag per projekt
Innovationskluster	Ingår inte i gruppundantagsförordningen	Ja	5 miljoner euro per kluster

Anmälan

Genom gruppundantagsförordningen undantogs nya kategorier av stöd för forskning, utbildning och innovation från anmälningsskyldigheten. Under förutsättning att villkoren i gruppundantagsförordningen är uppfyllda (bl.a. särskilda stödnivåer) är i vissa fall stöd till forsknings- och utvecklingsprojekt, stöd till tekniska genomförbarhetsstudier, stöd till små och medelstora företags kostnader för immatriella rättigheter, stöd till forskning och utveckling inom jordbruks- och fiskerisektorn, stöd till nystartade innovativa företag, stöd till innovationsrådgivningstjänster, stöd till innovationsstödande tjänster och stöd till att hyra in högt kvalificerad personal undantaget från anmälningsskyldigheten.

Sådant stöd ska dock alltid anmälas när de tröskelvärden för individuell anmälan som anges i tabellen ovan överskrids.

Stöd ska också anmälas om villkoren i gruppundantagsförordningen inte är uppfyllda och kommer då att bedömas på grundval av rambestämmelserna.

¹⁹ Eureka är ett alleuropeiskt nätverk för marknadsorienterad industriell forskning och utveckling.

Faktablad 4 Regionalstöd

Hänvisningarna

I detta faktablad sammanfattas

- riktlinjerna för statligt regionalstöd för 2007–2013 (EUT C 54, 4.3.2006, s. 13), nedan *riktlinjerna*, och
- tillämpningen av gruppundantagsförordningen på regionalt investerings- och sysselsättningsstöd och stöd till nystartade företag.

Syfte

Att främja utvecklingen av mindre gynnade regioner

- genom att stödja nyinvesteringar samt investeringar och sysselsättning med anknytning till nyinvesteringar och nystartade småföretag eller
- i undantagsfall genom att tillhandahålla driftstöd.

Tillämpningsområde

Riktlinjerna omfattar investeringsstöd, stöd till nystartade företag och driftsstöd till anläggningar i regioner som är berättigade till regionalstöd (se nedan).

Riktlinjerna är inte tillämpliga på primär produktion av de jordbruksprodukter som anges i bilaga I till fördraget. De är i allmänhet tillämpliga på bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter²⁰. De är dock varken tillämpliga på fiskerisektorn eller på kolindustrin.

Särskilda regler gäller för

- transportsektorn och varvsindustrin,
- stål- och syntetfiberindustrin (regionalt investeringsstöd får inte ges till dessa sektorer) och
- stora investeringsprojekt (se under *begrepp*).

Grundläggande förutsättningar

För att vara berättigad till stöd enligt riktlinjerna ska projektet uppfylla följande grundläggande förutsättningar:

- Nya tillgångar (förutom små och medelstora företag).
- Bibehållande av investeringarna i regionen under minst fem år (tre år för små och medelstora företag) efter dess slutförande.
- Ekonomiskt bidrag från stödmottagaren på minst 25 % av de stödberättigande kostnaderna.

Begrepp

Följande två kategorier av stödberättigade regioner kan urskiljas:

- *Regioner enligt artikel 87.3 a:* Detta är regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning (NUTS II-regioner där BNP per

²⁰ Se också gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till jordbruk och skogsbruk (2007–2013), EUT C 319, 27.12.2006.

capita är lägre än 75 % av genomsnittet i EU).

- *Regioner enligt artikel 87.3 c:* Detta är problemregioner som definieras på grundval av (nationella) indikatorer som föreslås av medlemsstaterna, med förbehåll för en högsta tillåtna befolkningsandel och vissa minimivillkor för att förebygga missbruk.

Nyinvestering: En investering i materiella och immateriella tillgångar i form av etablering av en ny anläggning, utvidgning av en befintlig anläggning, diversifiering av produktionen vid en anläggning till nya kompletterande produkter, eller en genomgripande ändring av produktionsprocessen i en befintlig anläggning.

Skapande av sysselsättning knuten till investeringen: Nettoökning av antalet skapade arbetstillfällen inom tre år efter det att investeringen avslutats.

Driftsstöd: Stöd som är avsett att minska ett företags löpande kostnader (t.ex. lönekostnader, transportkostnader, hyra).

Stora investeringsprojekt: Ett nyinvesteringsprojekt med stödberättigande kostnader vars nuvärde är minst 50 miljoner euro (stödberättigande kostnader definieras nedan).

Stort investeringsprojekt som ska anmälas individuellt: Ett stort investeringsprojekt där det totala stödbeloppet från alla källor överstiger 75 % av det högsta stödbelopp en investering med stödberättigande utgifter på 100 miljoner euro kan få i den berörda regionen. Medlemsstaterna ska **individuellt anmäla** alla fall som överstiger detta stödbelopp.

Bruttobidragsekvivalent (BBE): Det nominella värdet av det beviljade stödet, diskonterat till värdet den dag då stödet beviljas.

Stödnivå: Bruttobidragsekvivalent uttryckt som en procentandel av de totala stödberättigande kostnaderna.

Stöd till nyinvesteringar

Stödberättigande kostnader: Stöd till nyinvesteringar kan beräknas som en procentandel av investeringens värde eller som en procentandel av lönekostnaderna för de arbetstillfällen som är knutna till nyinvesteringen.

- Investering: Materiell investering (mark, byggnader och anläggningar/utrustning) och, till ett begränsat belopp, immateriell investering (kostnader för tekniköverföring). Kostnader för transportmateriel inom transportsektorn är inte stödberättigande.
- Lönekostnad: Förväntad bruttolönekostnad och obligatoriska socialförsäkringsavgifter, beräknat över en tvåårsperiod och multiplicerat med antalet skapade arbetstillfällen (nettoökning av antalet arbetstillfällen vid den berörda anläggningen).

Högsta tillåtna stödnivåer

Tabell 8. Högsta tillåtna stödnivåer

Regional BNP i % av BNP för EU-25	Högsta stödnivåer för stora företag	Stödnivåer i de yttersta randområdena
> 75 %	15 % – 10 %	40 %
<75 %	30 %	50 %
<60 %	40 %	60 %
<45 %	50 %	ej tillämpligt

Så kallade *regioner som berörs av den statistiska effekten* – vilka har en BNP som understiger 75 % av genomsnittet i EU-15 men överstiger 75 % av genomsnittet i EU-25 (3,6 % av befolkningen i EU-25) – kommer att få en övergångsstatus och till och med den 31 december 2010 omfattas av de lägsta stödnivåerna enligt artikel 87.3 a i fördraget, med en stödnivå på 30 % för stora företag. En översyn av dessa regioners situation kommer att göras 2010. Om deras BNP har sjunkit under 75 % av genomsnittet i EU-25 kommer de att fortsätta att omfattas av undantaget i artikel 87.3 a i fördraget. Annars kommer de att vara berättigade till stöd enligt artikel 87.3 c i fördraget från den 1 januari 2011, med en stödnivå på 20 %.

De stödberättigade områdena fastställs i regionalstödskartorna för varje medlemsstat, vilka offentliggörs på GD Konkurrens webbplats²¹.

Övergångsbestämmelser gäller till och med 2010 för regioner som får de största sänkningarna av stödnivåerna och till och med 2008 för regioner som inte längre är stödberättigade enligt de nya riktlinjerna. Dessa områden identifieras också i regionalstödskartorna.

För **stora investeringar** sänks det regionala stödtaket enligt följande:

- För stödberättigande kostnader upp till 50 miljoner euro sänks stödnivån till 100 % av det tillämpliga regionala stödtaket.
- För den del av de stödberättigande kostnaderna som ligger mellan 50 miljoner och 100 miljoner euro sänks stödnivån till 50 % av det tillämpliga regionala stödtaket.
- För den del av de stödberättigande kostnaderna som överskrider 100 miljoner euro sänks stödnivån till 34 % av det regionala stödtaket.
- **Exempel:** Ett stort investeringsprojekt med stödberättigande kostnader på 200 miljoner euro och ett tillämpligt regionalt stödtak på 40 % BBE kan få ett maximalt stöd på **43,6 miljoner euro:**

(i) Upp till 50 miljoner euro: 100 % av det tillämpliga regionala stödtaket=> 50 miljoner euro x 40 %, dvs. 20 miljoner euro.

(ii) För delen mellan 50 miljoner euro och 100 miljoner euro: 50 % av det tillämpliga regionala stödtaket=> 50 miljoner euro x (40 % x 50 %), dvs. 10 miljoner euro.

(iii) För den del som överstiger 100 miljoner euro: 34 % av det tillämpliga regionala stödtaket=> 100 miljoner euro x (40 % x 34 %), dvs. 13,6 miljoner euro.

Totalt stöd=> (i)+(ii)+(iii) =20 miljoner euro + 10 miljoner euro + 13,6 miljoner euro = 43,6 miljoner euro

Punkt 65 i riktlinjerna innehåller bestämmelser om kontroll i efterhand av statligt stöd som beviljats för **stora investeringsprojekt som inte behöver anmälas**. Detta kallas också **öppenhetsmekanismen**. De stora investeringsprojekt som inte behöver anmälas är projekt för vilka stödbeloppet inte överstiger tröskelvärdet för anmälan, dvs. 75 % av det högsta stödbelopp en investering med stödberättigande utgifter på 100 miljoner euro kan få med tillämpning av gällande standardtak för stöd enligt den godkända regionalstödskartan det datum då stödet beviljats.

När regionalstöd ges på grundval av befintliga stödordningar²² för stora investeringsprojekt som inte behöver anmälas, måste medlemsstaterna enligt öppenhetsmekanismen inom 20

²¹ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/regional_aid/regional_aid.cfm

arbetsdagar räknat från den dag då den behöriga myndigheten beviljar stödet förse kommissionen med information på det standardformulär som fastställs i riktlinjerna²³. En sammanfattning av uppgifterna offentliggörs sedan på GD Konkurrens webbplats²⁴.

Stödnivåerna kan ökas i alla stödområden med 20 procentenheter när stödet ges till småföretag och 10 procentenheter när det ges till medelstora företag. Sådan bonus för små och medelstora företag tillåts dock inte för stora investeringsprojekt med stödberättigande kostnader på över 50 miljoner euro.

Kumulering

De ovannämnda taken för stödnivåerna gäller det totala stödbeloppet

- när flera regionalstödsordningar tillämpas samtidigt, och
- oavsett om stödet betalas med lokala, regionala eller statliga medel eller med gemenskapsmedel.

När kostnader som berättigar till regionalstöd också berättigar till stöd för andra ändamål (t.ex. FoUI), ska de kostnader som är gemensamma omfattas av det fördelaktigaste tak som gäller för dessa ordningar.

Driftsstöd

Allmänna bestämmelser

Förutom vissa undantag kan driftsstöd endast beviljas i regioner enligt artikel 87.3 a, och endast om samtliga följande villkor är uppfyllda:

- Stödet är motiverat på grundval av dess bidrag till den regionala utvecklingen.
- Det är proportionerligt i förhållande till de nackdelar som det är avsett att utjämna.
- Det är begränsat i tiden och minskas gradvis.

Medlemsstaterna måste visa att nackdelarna finns och att de är betydande.

Transportstöd: Stöd som är avsett att uppväga merkostnader för transporter kan endast beviljas i regioner i de yttersta områdena och i regioner med låg befolkningstäthet som är berättigade till regionalstöd.

Stöd för att motverka avfolkning: Stöd för att motverka avfolkning kan beviljas varaktigt i regioner som har en befolkningstäthet på mindre än 8 invånare/km².

Stöd för att uppväga nackdelar för de yttersta randområdena: Stöd kan beviljas varaktigt för att uppväga de yttersta randområdenas nackdelar (avlägsen belägenhet, ökaraktär, ringa storlek, besvärliga terräng- och klimatförhållanden, ekonomiskt beroende av ett fåtal produkter).

²² Individuellt stöd som beviljats vid sidan av godkända ordningar (stöd för särskilda ändamål) ska alltid anmälas till kommissionen.

²³ Den standardiserade rapporteringsblanketten finns också i Excel-format på GD Konkurrens webbplats: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/forms.cfm.

²⁴ <http://ec.europa.eu/competition>

Stöd till nybildade småföretag

- Högst 3 miljoner euro per företag i regioner enligt artikel 87.3 a och 2 miljoner euro per företag i regioner enligt artikel 87.3 c.
- Ökning med 5 % i regioner enligt artikel 87.3 a där BNP < 60 % av EU-genomsnittet, i regioner med låg befolkningstäthet och på små öar med en befolkning på färre än 5 000 personer samt i andra samhällen av samma storlek som lider av en liknande isolering.
- Stödnivåer:

Tabell 9. Högsta tillåtna stödnivåer

	År 1-3	År 4-5
Regioner enligt artikel 87.3 a	35 %	25 %
Regioner enligt artikel 87.3 c	25 %	15 %

Anmälan

Överblickbara regionala ordningar för investerings- och sysselsättningsstöd som iakttar reglerna om stödberättigande kostnader och högsta stödnivåer i den berörda medlemsstatens regionalstödkarta behöver enligt gruppundantagsförordningen inte anmälas till kommissionen. Förutom för stora investeringsprojekt och stöd i transportsektorn får sådana stödnivåer ökas med 20 procentenheter för småföretag och 10 procentenheter för medelstora företag. Olika stödnivåer tillämpas för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter.

Regionala stödordningar som riktar sig till särskilda verksamhetsområden samt regionalstöd till verksamhet inom stål-, varvs- och syntetfibersektorerna bör inte omfattas av undantaget från anmälningsplikten. Åtgärder till förmån för turistsektorn faller dock inom gruppundantagsförordningen.

Gruppundantagsförordningen gäller inte stöd för särskilda ändamål som ges till stora företag, med undantag för vad som anges i artikel 13. Enligt denna bestämmelse är överblickbart stöd för särskilda ändamål som beviljas ett enskilt företag (inbegripet stora företag) också undantaget från anmälningskyldigheten, om det används som komplement till stöd som beviljats enligt en stödordning och det individuella stödinslaget inte överstiger 50 % av det totala stödbeloppet.

Stödet för nystartade småföretag undantas nu automatiskt från anmälningsplikten.

De materiella reglerna om investeringsstöd är i huvudsak samma i både gruppundantagsförordningen och riktlinjerna, så det ger inte någon fördel att anmäla en stödåtgärd som är undantagen.

Stora investeringsprojekt måste anmälas individuellt om stödet överskrider 75 % av det högsta stödbelopp som en investering med stödberättigande kostnader på 100 miljoner euro kan få i den berörda regionen.

På liknande sätt måste stöd anmälas och kommer att bedömas på grundval av riktlinjerna om villkoren i gruppundantagsförordningen inte är uppfyllda.

Tabell 10. Kategorier av regionala åtgärder, relevanta högsta belopp och stödtak som tillämpas enligt gruppundantagsförordningen²⁵, och trösklar som utlöser en detaljerad bedömning enligt riktlinjerna

Typ av stödåtgärd	Högsta tillåtna stöd enligt gruppundantagsförordningen	Standardbedömning (Riktlinjer)	Detaljerad bedömning (Riktlinjer)
Stödordningar (små, medelstora och stora företag)	<ul style="list-style-type: none"> • Artikel 13: <i>endast stödområden</i>: Stöd < 75 % av högsta stöd för investering med stödberättigande kostnader på 100 miljoner euro 	Ja	Inte för själva ordningen utan endast för stora investeringsprojekt som ska anmälas individuellt <ul style="list-style-type: none"> • marknadsandel över 25 % • kapacitetsökning med över 5 % på krympande marknader
Stöd för särskilda ändamål till små och medelstora företag	Ja <ul style="list-style-type: none"> • Art. 13 – <i>stödområden</i>: endast för att komplettera en stödordning, högst 50 % av det totala stödet 	Ja	Endast för stora investeringsprojekt som ska anmälas individuellt: <ul style="list-style-type: none"> • marknadsandel över 25 % • kapacitetsökning med över 5 % på krympande marknader
Stöd för särskilda ändamål till stora företag	<ul style="list-style-type: none"> • undantas i princip inte enligt gruppundantagsförordningen. Ett undantag: tillåts i stödområden endast om det kompletterar stöd som beviljats enligt en stödordning och om det högsta beloppet inte överstiger 50 % av det totala beviljade stödet, förutsatt att stödet inte ska anmälas individuellt 	Ja	Endast för stora investeringsprojekt som ska anmälas individuellt: <ul style="list-style-type: none"> • marknadsandel över 25 % • kapacitetsökning med över 5 % på krympande marknader
Stöd till nystartade småföretag (endast stödordningar)	<ul style="list-style-type: none"> • 2 miljoner euro per företag i regioner enligt artikel 87.3 a • 1 miljon euro per företag i regioner enligt artikel 87.3 c • <i>årliga</i> belopp per företag – högst 33 % av ovannämnda stödbelopp 	Ja	Ej tillämpligt

²⁵ Stora investeringsprojekt som ska anmälas individuellt omfattas inte av gruppundantagsförordningen.

Faktablad 5 Stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till undsättning och omstrukturering av företag i svårigheter (EUT C 244, 1.10.2004, s. 2), i detta faktablad kallade *riktlinjerna*.

Tillämpningsområde

Riktlinjerna omfattar stöd till undsättning och/eller omstrukturering av enskilda företag i svårigheter.

De gäller inte inom kol- och stålsektorn. De gäller med vissa undantag inom fiskeri- och vattenbrukssektorn. Särskilda, extra regler gäller för omstruktureringar inom jordbruket.

Begrepp

Ett **företag i svårigheter** är ett företag som inte med egna finansiella medel eller med medel från ägare/aktieägare eller långgivare kan hejda förluster som utan ingripanden från de offentliga myndigheterna leder till att företaget med största sannolikhet försätts i konkurs på kort eller medellång sikt.

Undsättningsstöd är ett tillfälligt stöd som kan krävas tillbaka. Det ska göra det möjligt att hålla ett ekonomiskt försvagat företag flytande under den tid som krävs för att utarbeta en omstrukturerings- eller likvidationsplan och/eller under den tid som kommissionen eller den behöriga nationella myndigheten behöver för att fatta ett beslut om planen.

Omstruktureringsstöd grundar sig på en realistisk, enhetlig och omfattande plan som syftar till att återställa ett företags långsiktiga lönsamhet.

Villkor

Undsättningsstöd måste uppfylla följande villkor:

- Företaget måste anses befinna sig i svårigheter.
- Stödet ska bestå av reversibelt likviditetsstöd i form av lånegarantier eller lån, med en låneränta som motsvarar en normal marknadsränta (och åtminstone jämförbar med den referensränta som kommissionen tillämpar).
- Det ska begränsa sig till vad som är nödvändigt för att upprätthålla driften av företaget.
- Det ska endast betalas ut för den tid (högst sex månader) som krävs för att utarbeta en plan för återhämtning.
- Det får endast ges på grundval av allvarliga sociala problem och får inte ha några negativa effekter för industrins situation i andra medlemsstater.
- Medlemsstaten ska i samband med anmälan förbinda sig att inom sex månader från beviljandet av stödet till kommissionen överlämna en omstruktureringsplan, en likvidationsplan eller ett bevis på att lånet helt och hållet återbetalats eller att garantin inte längre gäller.
- Det ska vara en engångsåtgärd ("engångsvillkoret").

Riktlinjerna innehåller regler om ett förenklat förfarande om stödet inte överstiger 10 miljoner

euro och bygger på tidigare driftsresultat enligt en formel som anges i riktlinjerna.

Omstruktureringsstöd får endast beviljas om följande kriterier är uppfyllda:

- Företaget måste anses befinna sig i svårigheter.
- En plan för omstrukturering eller återhämtning ska ges in till kommissionen så att lönsamheten kan återställas inom rimlig tid.
- Kompensationsåtgärder ska vidtas för att undvika att stödet otillbörligt snedvrider konkurrensen (t.ex. kapacitetsminskningar).
- Stödet måste begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att genomföra omstruktureringsåtgärderna. Stödmottagarna måste lämna ett betydande eget bidrag till omstruktureringen, utan stöd.
- Företaget ska genomföra omstruktureringsplanen fullt ut och fullgöra alla villkor som ställts.
- Omstruktureringsstöd får endast beviljas en gång ("engångsvillkoret").
- Strikt övervakning och årlig rapportering krävs.
- Små och medelstora företag och företag i stödområden: Större flexibilitet kan visas när det gäller kapacitetsnedskärningar och kravet på eget bidrag.
- Kommissionen är positivt inställd till stöd för att täcka de sociala kostnader som omstruktureringen medför.

För stora företag krävs individuell anmälan av allt undsättnings- och omstruktureringsstöd.

För små och medelstora företag kan undsättnings- och omstruktureringsstöd (på upp till 10 miljoner euro per företag) beviljas på grundval av anmälda och godkända stödordningar.

Faktablad 6 Stöd till små och medelstora företag

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas tillämpningen av gruppundantagsförordningen på statligt stöd till små och medelstora företag.

Tillämpningsområde

Gruppundantagsförordningen innehåller särskilda regler för stöd till små och medelstora företag²⁶. Detta faktablad omfattar kategorier av stöd som enbart ges till små och medelstora företag. Särskilda regler som tillämpas på små och medelstora företag när det gäller stöd i form av riskkapital, FoUI, regionalstöd och stöd till miljöskydd analyseras i de relevanta faktablad som behandlar respektive stödform²⁷.

Begrepp

Definition av små och medelstora företag

Definitionerna av små och medelstora företag finns i bilaga 1 till gruppundantagsförordningen.

- **Medelstora företag** är företag som uppfyller samtliga följande kriterier, nämligen som
 - har färre än 250 anställda och
 - vars årsomsättning inte överstiger 50 miljoner euro och/eller vars balansomslutning inte överstiger 43 miljoner euro per år.
- **Små företag** är företag som uppfyller samtliga följande kriterier, nämligen som
 - har färre än 50 anställda och
 - vars omsättning och/eller balansomslutning inte överstiger 10 miljoner euro per år.
- **Mikroföretag** är företag som uppfyller samtliga följande kriterier, nämligen som
 - har färre än 10 anställda och
 - vars omsättning och/eller balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro per år.

Kriterierna måste tillämpas på företaget som helhet (inklusive dotterbolag i andra medlemsstater och utanför EU). För att man ska kunna bedöma den ekonomiska verkligheten

²⁶ Kommissionen håller på att utarbeta en separat handledning för statligt stöd till små och medelstora företag som ska ge en kort och systematisk sammanfattning av de statliga stödregler som är tillämpliga på små och medelstora företag.

²⁷ Dessa omfattar stöd till små och medelstora företag för tidig anpassning till framtida gemenskapsnormer på miljöområdet, stöd i form av riskkapital till små och medelstora företag, stöd för små och medelstora företags kostnader för industriell äganderätt, stöd för att hyra in högkvalificerad personal eller stöd för att skapa nya små och medelstora företag.

för de små och medelstora företagen i fråga, ges i förordningen definitioner av *fristående företag*, *partnerföretag* och *anknutna företag*.

I gruppundantagsförordningen anges på vilka villkor följande huvudtyper av stöd som enbart ges till små och medelstora företag undantas från anmälningskravet:

- Investeringsstöd och sysselsättningsstöd till små och medelstora företag.
- Stöd till småföretag som nyligen bildats av kvinnliga företagare.
- Stöd till tidig anpassning till gemenskapsnormer för små och medelstora företag.
- Stöd till konsulttjänster till förmån för små och medelstora företag.
- Stöd till små och medelstora företags deltagande i mässor.
- Stöd för små och medelstora företags kostnader för industriell äganderätt.
- Stöd för innovationsrådgivningstjänster och stöd för innovationsstödjande tjänster.

Förutom dessa åtgärder, som enbart är avsedda för små och medelstora företag, är små och medelstora företag också berättigade till andra typer av stöd som förtecknas i gruppundantagsförordningen.

Stödberättigande kostnader

Stöd kan beviljas för följande kategorier av kostnader:

- Vid investerings- och sysselsättningsstöd till små och medelstora företag för investeringar i materiella tillgångar (mark, byggnader och anläggningar/utrustning) och i immateriella tillgångar (kostnader som uppstår genom tekniköverföring) samt för lönekostnader.
- Stödberättigande kostnader vid stöd till små företag som nyligen startats av kvinnliga företagare är juridiska kostnader samt kostnader för rådgivning, konsulttjänster och administration om de har ett direkt samband med startandet av företaget samt vissa kostnader under de första fem åren av företagets existens (t.ex. ränta på extern finansiering och utdelning, avgifter för att hyra produktionsanläggningar och produktionsutrustning, energi, vatten, värme, skatter (ej moms och bolagsskatt) och administrativa kostnader, avskrivningar, avgifter för att hyra produktionsanläggningar, lönekostnader, kostnader för barn tillsyn och vård av föräldrar),
- Stödberättigande kostnader vid stöd till tidig anpassning till framtida gemenskapsnormer för små och medelstora företag är de extra investeringskostnader som behövs för att uppnå den miljöskyddsnivå som gemenskapsnormen kräver jämfört med den miljöskyddsnivå som krävdes innan denna norm trädde i kraft.
- I samband med konsultverksamhet och deltagande i mässor för kostnader för tjänster som tillhandahålls av utomstående konsulter och för ett företags första deltagande i en viss mässa eller utställning.
- Vid stöd till kostnader för industriell äganderätt omfattar de stödberättigande kostnaderna alla kostnader som föregår beviljandet av rättigheten i den första jurisdiktionen (inklusive kostnader för att utarbeta, lämna in och fullfölja ansökan och kostnader för att förnya ansökan), översättning och andra kostnader för att få rättigheten beviljad eller validerad i andra jurisdiktionsområden, kostnader för att försvara rättighetens giltighet under den formella handläggningen av ansökan och eventuella invändningsförfaranden (även om sådana kostnader uppkommer efter det att rättigheten beviljats).

- De stödberättigande kostnaderna för innovationsrådgivningstjänster är kostnader för managementkonsulttjänster, tekniskt stöd, tjänster för tekniköverföring, utbildning, rådgivning vid förvärv, skydd av och handel med industriell äganderätt och licensavtal samt rådgivning om användningen av standarder. De stödberättigande kostnaderna för innovationsstödjande tjänster omfattar kostnader för kontorsutrymme, databaser, tekniska bibliotek, marknadsundersökningar, utnyttjande av laboratorier, kvalitetsmärkning samt prov- och certifieringstjänster.

Högsta tillåtna stödnivåer

Tabell 11. Högsta tillåtna stödnivåer

Åtgärd	Stödnivå
Investeringar och sysselsättning ²⁸	20%
<ul style="list-style-type: none"> • Små företag • Medelstora företag 	10%
Kvinnliga företagare	15%
<ul style="list-style-type: none"> • Små företag 	
Tidig anpassning till framtida gemenskapsnormer	15%
<ul style="list-style-type: none"> • Små företag • Medelstora företag 	10%
Tjänster av utomstående konsulter och deltagande i mässor	50%
Kostnader för industriell äganderätt	100%
<ul style="list-style-type: none"> • Grundforskning • Industriell forskning • Experimentell utveckling 	50% 25%
Innovationsrådgivningstjänster och innovationsstödjande tjänster	75%, utom när det finns en nationell eller europeisk certifiering

Anmälan

Stödåtgärder som uppfyller villkoren i gruppundantagsförordningen är undantagna från kravet på förhandsanmälan. Stora projekt som uppfyller följande tröskelvärden är *inte undantagna* från kravet på individuell anmälan om bruttobidragsekvivalenten för ett individuellt stöd överstiger 7,5 miljoner euro per företag per investeringsprojekt. För små och medelstora företags deltagande i mässor och stöd till konsulttjänster till förmån för små och medelstora företag är tröskelvärdet 2 miljoner euro per företag och per projekt. För små och medelstora företags kostnader för industriell äganderätt är tröskelvärdet 5 miljoner euro per företag och projekt. För innovationsrådgivningstjänster och innovationsstödjande tjänster är tröskelvärdet högst 200 000 euro per stödmottagare under en treårsperiod.

²⁸ Högre stödnivåer gäller om investeringen avser bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter.

Faktablad 7 Sysselsättningsstöd

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas tillämpningen av gruppundantagsförordningen på statligt sysselsättningsstöd. Särskilda regler för regionalt investerings- och sysselsättningsstöd och för investerings- och sysselsättningsstöd till små och medelstora företag beskrivs i de berörda faktabladerna.

Tillämpningsområde

Avsnittet om sysselsättning i gruppundantagsförordningen omfattar endast stöd som ges för följande ändamål:

- Anställning av arbetstagare med sämre förutsättningar med hjälp av lönesubventioner.
- Anställning av personer med funktionshinder med hjälp av lönesubventioner.
- För att täcka merkostnaderna för anställning av personer med funktionshinder.

Genom ett undantag från gruppundantagsförordningens allmänna tillämpningsområde tillåts sysselsättningsstöd även inom fiske- och vattenbrukssektorn samt inom primär produktion av jordbruksprodukter.

Begrepp

Arbetstagare med sämre förutsättningar är personer som

- inte har haft någon ordinarie avlönad anställning under de senaste sex månaderna,
- inte har gymnasiekompetens eller yrkesutbildning,
- är över 50 år,
- lever ensamma och har vårdnaden om ett eller flera barn,
- arbetar inom en sektor eller ett yrke i en medlemsstat där obalansen mellan könen är minst 25 % högre än den genomsnittliga könsobalansen inom alla ekonomiska sektorer i den berörda medlemsstaten och som tillhör den underrepresenterade könsgruppen eller
- är medlemmar av en etnisk minoritet inom en medlemsstat och som måste förbättra sina språkkunskaper, sin yrkesutbildning eller sin arbetslivserfarenhet för att förbättra sina möjligheter att få fast anställning.

Arbetstagare med kraftigt sämre förutsättningar: personer som varit arbetslösa i 24 månader eller längre.

Arbetstagare med funktionshinder: personer som i enlighet med nationell lagstiftning har erkänts ha funktionshinder, eller personer som har en erkänd begränsning som härrör från fysiska, mentala eller psykiska funktionsnedsättningar.

Villkor

Villkor som ska uppfyllas i fråga om stöd för *anställning av arbetstagare med sämre förutsättningar* och stöd i form av lönesubventioner för *anställning av arbetstagare med funktionshinder*:

- Rekryteringen måste medföra en nettoökning av antalet arbetsplatser eller de måste ha blivit vakanta efter frivillig uppsägning, funktionshinder, pension av åldersskäl, frivillig minskning av arbetstid eller avskedande på grund av försummelse och inte till följd av uppsägningar på grund av övertalighet.
- Anställningen måste fortlöpa under en minimiperiod som är förenlig med nationell lagstiftning eller kollektivavtal.

Stödberättigande kostnader

Stöd för anställning av arbetstagare med sämre förutsättningar: Lönekostnaderna under ett år eller 24 månader för arbetstagare med kraftigt sämre förutsättningar (om anställningstiden är kortare än 12/24 månader ska stödet minskas i proportion till detta.).

Stöd för anställning av arbetstagare med funktionshinder: Lönekostnaderna under den period då arbetstagaren med funktionshinder är anställd.

Stöd för merkostnader för anställning av arbetstagare med funktionshinder: Merkostnader som är direkt kopplade till rekryteringen av arbetstagare med funktionshinder (utom lönekostnader), inklusive kostnader för att anpassa lokalerna, för att anställa personal som enbart ska hjälpa arbetstagare med funktionshinder och för att anpassa eller förvärva utrustning till arbetstagare med funktionshinder, och om stödmottagaren tillhandahåller skyddad sysselsättning, kostnaderna för att bygga, installera eller bygga ut den berörda anläggningen, och alla kostnader för administration och transport som härrör direkt från anställningen av arbetstagare med funktionshinder.

Stödtak

Tabell 12. Högsta tillåtna stödnivåer

Åtgärd	Stödnivå
Stöd för anställning av arbetstagare med sämre förutsättningar	50%
Stöd för anställning av arbetstagare med funktionshinder	75%
Stöd för merkostnader för anställning av arbetstagare med funktionshinder	100%

Anmälan

Tabell 13. Stöd som inte är undantagna från anmälningsskyldigheten

Åtgärd	Tröskelvärde för individuell anmälan enligt gruppundantagsförordningen
Investeringsstöd och sysselsättningsstöd till små och medelstora företag	7,5 miljoner euro per projekt och företag
Rekrytering av arbetstagare med sämre förutsättningar	5 miljoner euro per företag och år
Anställning av arbetstagare med funktionshinder med hjälp av lönesubventioner	10 miljoner euro per företag och år
Merkostnader för anställning av arbetstagare med funktionshinder	10 miljoner euro per företag och år
Andra typer av sysselsättningsrelaterade åtgärder som inte omfattas av någon av de undantagna kategorierna	Ej tillämpligt

Faktablad 8 Stöd till utbildning

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas tillämpningen av gruppundantagsförordningen på stöd till utbildning.

Tillämpningsområde

Genom ett undantag från gruppundantagsförordningens allmänna tillämpningsområde tillåts stöd till utbildning även inom fiske- och vattenbrukssektorn samt inom primär produktion av jordbruksprodukter och inom kolsektorn.

Gruppundantagsförordningen omfattar allt statligt stöd till utbildning som gynnar ett eller flera företag eller industrisektorer genom att minska de kostnader som dessa normalt skulle bära när de vill att deras anställda förvärvar ny kompetens. Förordningen är tillämplig på stöd till utbildning, oavsett om utbildningen ges av företagen själva eller av offentliga eller privata utbildningscentrum.

Begrepp

Särskild utbildning: Utbildning som omfattar undervisning som direkt och i huvudsak kan användas i arbetstagarens nuvarande eller framtida anställning i företaget och som ger färdigheter som inte alls eller endast i begränsad utsträckning kan överföras till andra företag eller arbetsområden.

Allmän utbildning: Utbildning som omfattar undervisning som inte uteslutande eller i huvudsak kan användas i arbetstagarens nuvarande eller framtida anställning i företaget, utan ger färdigheter som i stor utsträckning går att överföra till andra företag eller andra arbetsområden och därmed väsentligt förbättrar arbetstagarens möjligheter att få anställning. En utbildning ska anses vara allmän om den till exempel organiseras gemensamt av flera företag som är oberoende av varandra, eller om den är öppen för anställda vid olika företag. Den anses också vara allmän om den erkänns, intygas eller godkänns av offentliga myndigheter eller organ eller av andra organ eller institutioner som staten eller gemenskapen har givit nödvändiga befogenheter på detta område.

Om projektet omfattar både särskild och allmän utbildning som inte kan särskiljas eller om det inte är möjligt att fastställa projektets karaktär ska de stödnivåer som gäller särskild utbildning tillämpas.

Stödberättigande kostnader

- Personalkostnader för lärare.
- Resekostnader för lärare och deltagare, inklusive logi.
- Andra löpande utgifter (material, utrustning osv.).
- Avskrivning av hjälpmedel och utrustning, i den utsträckning de används uteslutande för utbildningsprojektet i fråga.
- Kostnader för vägledning och rådgivning i samband med utbildningsprojektet.
- Personalkostnader för deltagarna och allmänna indirekta kostnader (administrativa kostnader, hyra, allmänna omkostnader) upp till totalbeloppet för de andra

stödberättigande kostnader som anges ovan. När det gäller personalkostnader för deltagarna får endast de timmar då deltagarna verkligen deltar i utbildningen, efter avdrag för eventuell produktiv tid, beaktas.

Stödtak

Tabell 14. Högsta tillåtna stödnivåer

	Särskild utbildning	Allmän utbildning
Normalskattesats	25%	60%
Övriga		
Medelstora företag	35%	70%
Små företag	45%	80%
Stödmottagare: arbetstagare med sämre förutsättningar eller med funktionshinder	35%	70%
Sjöfart	100%	100%

Anmälan

Stöd till utbildning som överstiger 2 miljoner euro per utbildningsprojekt undantas inte från kravet på individuell anmälan.

Faktablad 9 Riskkapitalåtgärder

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas gemenskapens riktlinjer för statligt stöd för att främja riskkapitalinvesteringar i små och medelstora företag (EUT C 194, 18.8.2006, s. 2), i detta faktablad kallade *riktlinjerna*. Faktabladet innehåller också information om tillämpningen av gruppundantagsförordningen på riskkapitalåtgärder.

Syfte

Syftet med riktlinjerna är att ange vilka kriterier som kommissionen kommer att tillämpa vid bedömningen av om riskkapitalåtgärder är förenliga med artikel 87.3 c i EG-fördraget.

Tillämpningsområde

Riktlinjerna gäller endast riskkapitalordningar som är riktade till små och medelstora företag. Riskkapitalåtgärderna ska tillhandahålla eller främja finansiering i form av eget kapital och därmed likställt kapital till företag under deras start- och expansionsfaser.

Riskkapitalåtgärder får inte avse stöd till företag i svårigheter eller till företag inom varvsindustrin samt kol- och stålindustrin. Riktlinjerna gäller inte investeringar i exportverksamhet.

Kommissionen kommer att rikta särskild uppmärksamhet åt behovet av att förhindra att riktlinjerna används för att kringgå principerna i befintliga rambestämmelser, riktlinjer och förordningar.

Förekomst av statligt stöd

När kommissionen bedömer riskkapitalåtgärder kommer den att undersöka om statligt stöd förekommer på någon av följande nivåer:

- Stöd till investerare: Det kan vara fråga om statligt stöd till en investerare om en åtgärd gör det möjligt för denne att delta i en riskkapitalfond på villkor som är fördelaktigare än de villkor som skulle ha gällt om investeringen gjorts utan åtgärden. Detsamma gäller om privata investerare deltar i en fond på villkor som är fördelaktigare än de villkor som gäller för offentliga investerare.
- Stöd till en investeringsfond, ett investeringsinstrument eller dess förvaltare: I allmänhet är fonden inte själv stödmottagare, utan endast ett förmedlande instrument som överför stöd. Det kan dock i vissa fall (till exempel när det gäller skatteåtgärder eller andra åtgärder som innebär direkta överföringar till ett investeringsinstrument eller en fond som har karaktär av ett självständigt företag) vara fråga om stöd, om inte investeringen görs på villkor som skulle godtas av en normal ekonomisk aktör.
- Stöd till de företag som är föremål för investeringar: Företagen betraktas inte som stödmottagare om investeringen görs på villkor som skulle vara godtagbara för en privat investerare i en marknadsekonomi även utan något inslag av statligt stöd. I sådana fall kommer kommissionen att granska bland annat om investeringsbeslutet görs i vinstsyfte, om det är kopplat till en rimlig verksamhetsplan och om det omfattar en realistisk utträdesstrategi.

Kriterier för bedömningen av riskkapitalåtgärder

När kommissionen bedömer om riskkapitalåtgärder är förenliga med den gemensamma marknaden kommer den att beakta stimulans-effekten, stödets nödvändighet, förekomsten av marknadsmisslyckanden och stödets proportionalitet.

I riktlinjerna anges en rad villkor som måste vara uppfyllda för att kommissionen ska anse att stöd i form av riskkapital är förenligt med artikel 87.3 c i fördraget. Åtgärder som uppfyller dessa kriterier anses ha en stimulans-effekt, vara nödvändiga och proportionerliga och de positiva effekterna av stödåtgärden anses överväga. Kriterierna är följande:

- Högsta tillåtna delinvestering är 1,5 miljoner euro per målföretag (små och medelstora företag) under en tolv månaders period.
- Begränsning till finansiering i sådd-, start- och expansionsfaserna eller till startfasen för medelstora företag utanför stödområden.
- Förekomst av investeringsinstrument som omfattar eget kapital och därmed likställt kapital (minst 70 % av åtgärdens sammanlagda budget).
- Obligatoriskt deltagande av privata investerare (minst 50 % av investeringarna, eller 30 % i stödområden).
- Investeringarna ska göras i vinstsyfte.
- Affärsmässig förvaltning.

Riskkapitalåtgärder som inte uppfyller samtliga villkor ovan blir föremål för en *ingående granskning av förenligheten*, som bygger på ett avvägningstest, för att åtgärderna ska kunna inriktas på rätt marknadsmisslyckande och eftersom det finns en större risk för eventuell utträngning av privata investerare och snedvridning av konkurrensen.

Kommissionen kommer att betrakta följande omständigheter som positiva effekter av stödet i avvägningstestet:

- Förekomsten av marknadsmisslyckanden och bevis för dessa.
- Instrumentets lämplighet.
- Stimulans-effekt och stödets nödvändighet:
 - Affärsmässig förvaltning.
 - Förekomst av en investeringskommitté.
 - Åtgärdens eller fondens storlek.
 - Förekomsten av affärsänglar.
- Proportionalitet (inbegripet öppet anbuds-förfarande för fondförvaltare, anbuds-förfarande eller offentlig anbudsinfordran till investerare).

Kommissionen kommer att väga dessa positiva effekter mot följande potentiella negativa effekter av stödet:

- Risken för utträngning av privata investerare.
- Andra snedvridningar av konkurrensen, eftersom det inte kan uteslutas att riskkapitalåtgärder bidrar till att upprätthålla ineffektiva företag eller sektorer eller till att på ett konstgjort sätt öka deras värde och därmed snedvrida riskkapitalmarknaden. Branschstöd kan framförallt upprätthålla produktionen inom sektorer utan konkurrens, medan regionalstöd framförallt kan leda till en ineffektiv fördelning av produktionsfaktorer mellan olika regioner.

Anmälan

Genom gruppundantagsförordningen infördes stöd i form av riskkapitalåtgärder som ytterligare en stödkategori som undantas från anmälningskravet. På de villkor som anges i gruppundantagsförordningen behöver stöd i form av deltagande i en vinstdriven private equity-fond som förvaltas på affärsmässiga grunder inte anmälas.

Om villkoren i förordningen inte uppfylls ska sådant stöd anmälas och det kommer att bedömas på grundval av riktlinjerna.

Faktablad 10 Inslag av stöd vid statliga myndigheters försäljning av mark och byggnader

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas kommissionens meddelande om inslag av stöd vid statliga myndigheters försäljning av mark och byggnader (EGT C 209, 10.7.1997, s. 3), i detta faktablad kallat *meddelandet*²⁹.

Syfte

Meddelandets syfte är

- att beskriva ett enkelt förfarande som ger medlemsstaterna möjlighet att hantera överlåtelser av mark och byggnader på ett sätt som automatiskt utesluter inslag av statligt stöd,
- att klarlägga närmare vilka typer av överlåtelser av mark och byggnader som bör anmälas till kommissionen.

Princip

Kommissionen presumerar att en statlig myndighets försäljning av mark och byggnader inte innefattar stöd om något av nedanstående två förfaranden har följts:

- Försäljningen sker efter ett vederbörligen offentliggjort, öppet och villkorslöst anbuds förfarande, där det bästa eller det enda anbudet antas.
- Försäljningen sker till det marknadspris som fastställts av oberoende värderingsmän.

Det pris som marken och byggnaderna i fråga säljs till ska vara **åtminstone** det pris som en oberoende värderingsman angett i sin expertvärdering.

Om det efter rimliga ansträngningar att sälja mark och byggnader till marknadspriset är uppenbart att det pris som fastställts av värderingsmannen inte kan erhållas, får en avvikelse på högst 5 % från detta pris anses överensstämma med marknadsvillkoren.

Utan att det påverkar regeln om stöd av mindre betydelse (se faktablad 13) ska medlemsstaterna till kommissionen anmäla all överlåtelse som inte skett på grundval av något av de ovan beskrivna förfarandena.

²⁹ Kommissionen håller på att utarbeta ett övergripande meddelande om tillämpningen av testet med en privat investerare i en marknadsekonomi som också ska omfatta de nuvarande reglerna.

Faktablad 11 Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas kommissionens beslut av den 28 november 2005 om tillämpningen av artikel 86.2 i EG-fördraget på statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster som beviljas vissa företag som fått i uppdrag att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse (2005/842/EG) (EUT L 312, 29.11.2005, s. 67), gemenskapens rambestämmelser för statligt stöd i form av ersättning för offentliga tjänster (EUT C 297, 29.11.2005, s. 4) och kommissionens direktiv 2006/111/EG av den 16 november 2006 om insyn i de finansiella förbindelserna mellan medlemsstater och offentliga företag samt i vissa företags ekonomiska verksamhet (kodifierad version) (EUT L 17.11.2006, s. 17), nedan kallade *beslutet*, *rambestämmelserna* respektive *direktivet om insyn*.

Syfte

Syftet med beslutet och rambestämmelserna är att ge större rättssäkerhet i samband med finansieringen av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. De följer EG-domstolens avgörande i Altmarkmålet³⁰ och är utformade för att se till att företag kan få offentligt stöd för att täcka alla kostnader som har uppkommit, inklusive en rimlig vinst, i samband med en skyldighet att tillhandahålla allmännyttiga tjänster som definierats och anförtrots dem av offentliga myndigheter, och samtidigt se till att ingen överkompensation förekommit för någon av tjänsterna av allmänt ekonomiskt intresse och inte heller någon korssubventionering till förmån för affärsverksamhet som kan snedvrída konkurrensen.

Tillämpningsområde

Per definition är beslutet och rambestämmelserna endast tillämpliga på företag som tillhandahåller tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, enligt definitionen i fördraget, sekundärrätten och tillämplig rättspraxis. De gäller endast företag som bedriver *ekonomisk* verksamhet, eftersom finansiellt stöd till enheter som inte bedriver ekonomisk verksamhet inte utgör statligt stöd.

Begrepp

Tjänster av allmänt ekonomiskt intresse innebär ekonomisk verksamhet som de offentliga myndigheterna har identifierat som särskilt viktiga för medborgarna och som inte skulle tillhandahållas (eller skulle tillhandahållas på andra villkor) utan offentligt ingripande. Verksamheten måste ha vissa särdrag jämfört med andra typer av ekonomisk verksamhet.

Altmarkkriterierna är de villkor som ställts upp i det banbrytande domstolsavgörande i vilket EG-domstolen kom fram till att ersättning för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse inte ska betraktas som statligt stöd. Kriterierna är i korthet följande:

- i) Verksamheten ska klassificeras som tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och företagets uppgifter och skyldigheter ska vara klart definierade.
- ii) Kriterierna för beräkningen av ersättningen för de allmännyttiga tjänsterna ska vara objektiva, öppna för insyn och fastställda i förväg.

³⁰ C-280/00, 24.7.2003.

iii) Ersättningen får inte överstiga nettokostnaderna för att tillhandahålla tjänsten plus en rimlig vinst (dvs. överkompensation får inte förekomma).

iv) Ersättningen ska antingen fastställas genom ett *offentligt upphandlingsförfarande* eller, om något sådant inte ägt rum, ska det företag som tillhandahåller de allmännyttiga tjänsterna ersättas på grundval av de kostnader som ett genomsnittligt och välskött företag skulle ha.

Åtgärder

1. Beslutet

I beslutet anges under vilka förutsättningar ersättning till företag för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse är förenlig med reglerna om statligt stöd och *inte behöver anmälas* till kommissionen på förhand.

Villkor:

- Ett klart definierat uppdrag att tillhandahålla allmännyttiga tjänster.
- Ingen överkompensation.
- Ersättningen ska vara mindre än 30 miljoner euro per år och företag. En årsomsättning på mindre än 100 miljoner euro per företag.
- Inga gränser för ersättningsbeloppen för
 - sjukhus,
 - offentligt subventionerade bostäder,
 - luft- och sjötransport till öar,
 - flygplatser och hamnar, under vissa tröskelvärden som bygger på antalet passagerare.

2. Rambestämmelserna

I rambestämmelserna definieras på vilka villkor ersättning som inte omfattas av beslutet är förenlig med reglerna för statligt stöd. Sådan ersättning måste anmälas till kommissionen med hänsyn till den större risken för snedvridning av konkurrensen.

Reglerna syftar till att säkerställa att det *inte förekommer någon överkompensation* (ersättning som överstiger nettokostnaderna för den allmännyttiga tjänsten) eller *korssubventionering* (ersättning som ges på andra marknader som är öppna för konkurrens), eftersom sådana förhållanden inte kunde anses förenliga med fördraget.

3. Direktivet om insyn

I direktivet om insyn klargörs att företag som får ersättning för tillhandahållande av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse, vilka är verksamma även på andra marknader, måste ha separat redovisning för sina olika verksamheter, så att det kan fastställas att överkompensation inte föreligger.

Faktablad 12 Tillkännagivandet om garantier

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd i form av garantier (EUT C 155, 20.6.2008, s. 10 och rättelse av s. 15 i EUT C 244, 25.9.2008, s. 32), i detta faktablad kallat *tillkännagivandet*.

Tillämpningsområde

Tillkännagivandet är tillämpligt både på garantiordningar och enskilda garantier. Det är tillämpligt på alla ekonomiska sektorer, inklusive jordbruk, fiske och transporter utan att det påverkar särskilda regler som gäller för garantier inom den berörda sektorn.

Tillkännagivandet tillämpas inte på exportkreditgarantier.

Tillkännagivandet innehåller regler för när en garanti kan anses vara förenlig med marknaden och således inte anses utgöra stöd. I tillkännagivandet anges också hur garantier med ett stödsinslag ska bedömas.

Begrepp

Garantier är vanligen knutna till ett **lån eller en annan finansiell förpliktelse** som en låntagare avtalar med en långivare. Samma regler gäller också för andra typer av garantier där en liknande risköverföring äger rum (t.ex. kapitalinvesteringar).

I tillkännagivandet anges regler för tydliga och öppna **metoder** för beräkning av stödsinslaget i en viss garanti eller garantiordning. Enklare regler för små och medelstora företag införs för att lösa deras särskilda problem med tillgång till finansiering.

Garantier som uppfyller villkoren i del 3 i tillkännagivandet anses inte ge stödmottagaren någon fördel och anses därför inte heller utgöra statligt stöd. Bedömningen av stödsinslaget i garantin grundar sig på principen om en privat investerare i en marknadsekonomi³¹, eftersom den bygger på korrekt **riskbedömning** genom **kreditvärdering**. Kreditvärderingen måste inte göras av ett internationellt ratinginstitut utan kan också göras av stödmottagarens bank.

När det gäller garantier med ett inslag av statligt stöd anses det statliga stödet vara skillnaden mellan det rätta marknadspriset på garantin och det pris som faktiskt betalas för den åtgärden.

Kriterier

För att förekomsten av stöd ska kunna uteslutas måste garantin uppfylla följande kriterier:

³¹ Enligt denna princip kan det godtas att myndigheter gör investeringar i företag eller bidrar med annan finansiering om det sker på sådana villkor som en privat marknadsinvestor skulle ha accepterat för en motsvarande transaktion.

a) Enskilda garantier:

- Låntagaren är inte ett företag i svårigheter. (Se faktablad 5. Observera att nya små och medelstora företag inte anses vara företag i svårigheter vid tillämpningen av detta tillkännagivande).
- Garantin är kopplad till en viss finansiell transaktion och begränsad när det gäller varaktighet och storlek.
- Garantin får täcka högst 80 % av det utestående lånet eller någon annan finansiell förpliktelse.
- Återbetalningarna och minskningen av garantin och fördelningen av förlusterna står i rätt proportion till varandra.
- Ett marknadsmässigt pris betalas för garantin (med beaktande av transaktionens särdrag).
- **Små och medelstora företag:** Möjlighet att använda en på förhand fastställd säkerhetsavgift (*safe-harbour premium*) som är kopplad till företagets kreditbetyg. Möjlighet att visa att en lägre avgift är förenlig med marknaden. På nystartade företag tillämpas en säkerhetsavgift på 3,8 % per år även om ingen kreditvärdering har gjorts.

b) Garantiordningar:

- Ordningen omfattar inte företag i svårigheter.
- Garantierna är kopplade till en viss finansiell transaktion och begränsade när det gäller varaktighet och storlek.
- Garantin får täcka högst 80 % av det utestående lånet eller någon annan finansiell förpliktelse.
- Säkerhetsavgifterna ska ses över minst en gång om året.
- Säkerhetsavgifterna ska täcka normala risker, administrativa kostnader och en årlig avkastning på ett tillräckligt kapital.
- Insyn i villkoren för beviljande av framtida garantier (t.ex. företag som är stödberättigade).
- **Små och medelstora företag:** Säkerhetsavgifter eller möjligheten att tillämpa en enda avgift (och inte behöva göra en individuell kreditvärdering av mottagande små och medelstora företag) gäller endast garanterade belopp på högst 2,5 miljoner euro per företag inom ramen för en viss ordning (möjliggör riskpooling till förmån för små garantibelopp till små och medelstora företag).

Övriga

Taket på 80 % gäller inte garantier som täcker skuldebrev eller som ges till företag som tillhandahåller vissa lokala tjänster av allmänt ekonomiskt intresse.

Anmärkning: Garantier på mindre än 1,5 miljoner euro kan omfattas av det system för stöd av mindre betydelse som föreskrivs i förordningen om stöd av mindre betydelse³².

³² Detta påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att anmäla metoder enligt vad som anges i artikel 2.4 d i förordningen om stöd av mindre betydelse. Se faktablad 13.

Faktablad 13 Regeln om stöd av mindre betydelse

Hänvisning

I detta faktablad sammanfattas kommissionens förordning (EG) nr 1998/2006 av den 15 december 2006 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i fördraget på stöd av mindre betydelse (EUT L 379, 28.12.2006, s. 5), i detta faktablad kallad *förordningen*.

Tillämpningsområde

Förordningen omfattar små belopp av statligt stöd (stöd av mindre betydelse), som inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 87.1 i fördraget och därför inte behöver anmälas.

Regeln om stöd av mindre betydelse gäller inte företag som är verksamma inom fiske- och vattenbrukssektorn, inom kolsektorn och inom primär produktion av de jordbruksprodukter som förtecknas i bilaga I till fördraget. Den är tillämplig på företag som är verksamma inom bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, om ett antal ytterligare villkor är uppfyllda. Inom transportsektorn kan stöd av mindre betydelse inte användas för inköp av vägtransportfordon. Slutligen omfattas företag i svårigheter inte av förordningen.

Begrepp

Regeln om stöd av mindre betydelse fastställer ett tröskelvärde för stöd, under vilket artikel 87.1 i fördraget kan anses icke tillämplig, varför åtgärden inte längre behöver anmälas till kommissionen på förhand. Regeln bygger på antagandet att små stödbelopp i det stora flertalet fall inte har någon påverkan på handeln och konkurrensen mellan medlemsstaterna.

Kriterier

För att omfattas av regeln om stöd av mindre betydelse måste stödet uppfylla följande kriterier:

- Stödtaket för det stöd som omfattas av regeln om stöd av mindre betydelse är generellt 200 000 euro (bidragsekvivalent) under en period om tre beskattningsår. Den relevanta treårsperioden är av rörlig karaktär, vilket innebär att för varje nytt stöd av mindre betydelse som beviljas, måste det totala beloppet av det stöd av mindre betydelse som har beviljats under tre på varandra följande beskattningsår (inklusive det innevarande beskattningsåret) fastställas.
- Stödtaket tillämpas på summan av allt offentligt stöd som betraktats som stöd av mindre betydelse. Det påverkar inte stödmottagarens möjlighet att få andra typer av statligt stöd enligt stödordningar som godkänts av kommissionen, dock med förbehåll för den regel om kumulering som beskrivs nedan.
- Stödtaket gäller alla kategorier av stöd, oberoende av deras form eller syfte. Den enda kategorin av stöd som är utesluten från regeln om stöd av mindre betydelse är exportstöd.
- Förordningen gäller endast ”genomsynligt” stöd, dvs. stöd för vilket det är möjligt att i förväg räkna ut bruttobidragsekvivalenten utan att behöva göra en riskbedömning. Detta innebär att det finns ett antal begränsningar för vissa stödformer, till exempel garantier. Endast garantier som inte överskrider 1,5 miljoner euro omfattas av förordningen³³.

³³ Detta påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att anmäla metoder enligt vad som anges i artikel 2.4 d i förordningen.

Kumulering

Det ovannämnda stödtaket (200 000 euro i stöd av mindre betydelse under en period om tre beskattningsår) gäller det totala belopp i stöd av mindre betydelse som beviljas ett enskilt företag. Beloppet har sänkts till 100 000 euro för vägtransportsektorn.

När en medlemsstat beviljar ett stöd av mindre betydelse till ett visst företag, måste den kontrollera att det nya stödet inte leder till att det sammanlagda stöd av mindre betydelse som företaget har mottagit under den relevanta treårsperioden överskrider stödtaket på 200 000 euro (eller 100 000 euro enligt vad som är tillämpligt).

Medlemsstaten är ansvarig för att inrätta det system som krävs för att säkerställa en effektiv kontroll av att taket för kumulering av stöd av mindre betydelse iakttas. Detta kan göras på två sätt:

- Medlemsstaten kan antingen upprätta ett centralt register över stöd av mindre betydelse som innehåller fullständiga uppgifter om samtliga stöd av mindre betydelse som beviljats av myndigheter i medlemsstaten.
- Alternativt informerar medlemsstaten uttryckligen företaget om stödets karaktär av stöd av mindre betydelse och får från det berörda företaget en fullständig redogörelse för allt annat stöd av mindre betydelse som företaget fått under de två föregående beskattningsåren och det innevarande beskattningsåret. Under alla omständigheter förblir medlemsstaten ansvarig för att kumuleringstaket iakttas.